

Pravica do napredka

S slovenskimi črkami in pravnimi naglasom beležimo danes po vsem svetu petnajsto obletnico deklaracije človekovih pravic, ki jo je sprejela in razglasila Generalna skupščina OZN 10. dec. 1948. Toda ko se tej jubilejni priložnosti z uslojnostjo in posteno zavestjo svoje lastne prisotnosti v boju za te pravice pridružujemo, se ne moremo sprijazniti s kompromisi in občutkom, da je boj za človekove pravice končan. Že stoletja se ta boj bje, odkar človek živi, in skoraj paradoksalno: med ljudmi samimi za pravice ljudi. Najbolj in najbolj pogumni so v gigantskem človekovem razvoju od sužnja do vesoljskega Prometeja vrteli svojo misel in moč, filozofski in umetniški delavci, materje, belci in črni. Medtem ko je v literaturi in teoriji že davno postalo nemogoče zapisati nekaj proti človeku, je v praksi in v vsakdanjem življenju se dolgo moralo tisoče zaslav človekovi revoluciji korvao osvajati pred za podo. Deklaracija človekovih pravic s tridesetimi konkretnimi pravnimi členi o merilih človekovega življenja, prostosti in osebnosti, skupno s političnimi, državnimi, gospodarskimi in kulturnimi pravicami, je bila pravičnima samo odsev velikega, še storišnih družbenih premikov v sodobnem svetu.

PROSLAVA DNEVA ČLOVEKOVH PRAVIC — V dvorani Društva SRS za Združene narode v Ljubljani je bila sinoči osrednja proslava 15-letnice Deklaracije človekovih pravic OZN. O pomenu boja za človekove pravice v današnjih mednarodnih pogojih je govoril glavni urednik »Dela« Jože Smole, za tem pa je Slovenski oktet pel renesančne in ljudske pesmi raznih narodov. Foto: Švabič

Gošnjak obiskal naselje Aero- drom v Skopju

SKOPJE, 9. dec. (Tanjug). Namestnik vrhovnega komandanta oboroženih sil SFRJ in državni sekretar za narodno obrambo general armije Ivan Gošnjak se je mudil danes v glavnem mestu Makedonije. Po prihodu na letališče je obiskal novo stanovanjsko naselje »Aerodrom« v bližini Skopja, ki ga bodo jutri svedeno izročili v uporabo. To naselje, v katerem bo stanovalo kakih 5000 prebivalcev, je delo pripadnikov JLA. Zgradili so ga v dobrih treh mesecih.

Potem je general Gošnjak v spremstvu predsednika izvršnega sveta Makedonije Grličkova in predsednika mestne skupščine Popova ter skupine generalov JLA obiskal taborišče inženirskih enot sovjetske in ameriške vojske, ki delajo v predmestnih naseljih v Skopju.

Jugoslovanski gospodarstveni- niki v Franciji

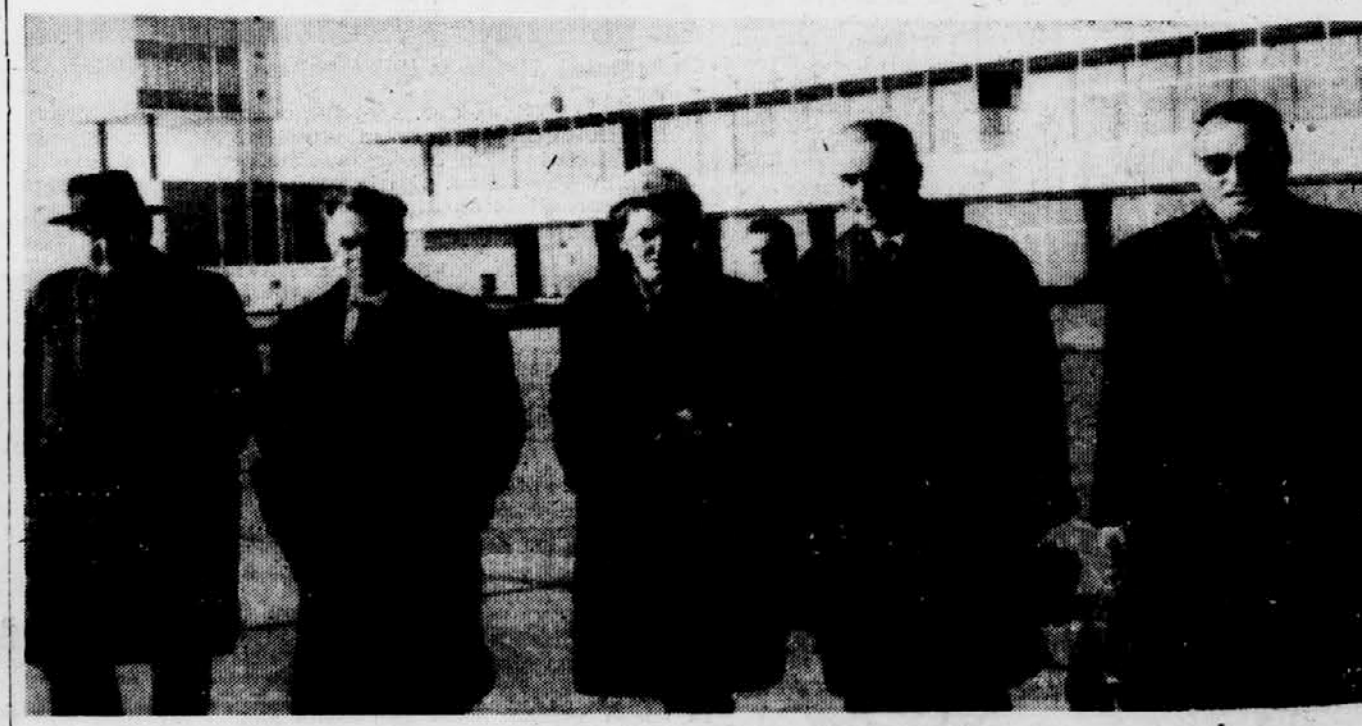
PARIZ, 9. dec. (Tanjug). Predstavniki francoske vlade in gospodarstva so priredili danes zelo prisrčen sprejem skupini jugoslovanskih gospodarstvenikov, ki jih vodi generalni sekretar Zvezne gospodarske zbornice Drago Flis. Delegacija se bo v Franciji mudila 10 dni in bo proučevala možnosti za razširitev gospodarskih odnosov in izmenjave med Francijo in našo državo.

Cenzurirani »Deveti krog« Zahodnonemški cenzorji za dvaindvajset minut »omilili« antinacistično ost

Nemajhno presenečenje vzbuja vest, objavljena v nemškem listu »Süddeutsche Zeitung« in milanskem »Il Giorno«: da so naš film »Deveti krog« skrajšali v Zvezni republiki Nemčiji za celih 22 minut!

V tej zvezi smo se razgovarjali s predstavniki »Globus-filma«, zagrebškega filmskega izvajatelja podjetja, ter »Adran-filma«, producenta, ki so ga za zahodnonemške gledalce cenzurirali.

Film »Deveti krog« je že pred štiriinšestimi leti prodal »Jugoslawia film« zahodnonemškemu distributerju »Materna».

JUGOSLOVANSKA DELEGACIJA ODPOTOVALA V KENIJO — Jugoslovanska državna delegacija, ki jo vodi podpredsednik ZIS Veljko Zeković, je včeraj odpotovala iz Beograda v Nairobi, kjer bo prisostvovala slovenskim ob razglasitvi neodvisnosti Kenije.

V občinskih statutih je treba določiti temeljne smernice kulturne politike

Prilagojeno je poročilo za prosvetno kulturni zbor zvezne skupščine

BEOGRAD, 9. dec. (Tanjug). Skupna komisija prosvetno-kulturnega zbora in odbora za prosvetno-kulturno vprašanja zvezne skupščine je danes obravnavala problem na področju izobraževanja, kulture, znanosti in telesne vzgoje v zvezi s sestavljanjem statutarov komun.

Na današnji seji so proučili tudi poročilo o teh problemih, pripravljenem za prihodnjo sejo prosvetno-kulturne odbora. Sklenili so, da bodo na seji zbora poročali tudi o nekaterih ugotovitvah v zvezi z obravnavanjem teh problemov v statutih komun.

Butler v Bonnu

BONN, 9. dec. (Tanjug). V Bonnu je danes prisel britanski zunanji minister Butler. Sestel se je z zahodnonemskim ministrom Schröderjem, jutri pa se bo razgovarjal s kanclerjem Erhardom. Kakor navajajo, gre za delovne obiske, s katerimi, da bi izmenjali mnenja in skisli uskladiš gledišča obeh vlad o odnosih med Zahodom in Zahodom, evropski politiki in vprašanjih v zvezi z Nemčijo in Berlinom.

Obisk britanskega znanjega ministra Butlerja, ki je prišel v Bonn po spremembah v vodstvih britanske in zahodnonemške vlade, si v Bonnu kolmačijo kot znamenje, da Velika Britanija pripiše precejšnjo važnost zboljšanju odnosov z Zvezno republiko, v katerih je bilo za časa Adenauerja obito nesoglasje.

Barzani ponuja vdajo?

BAGDAD, 9. dec. (AFP). List »Al Fedi al Dzadide« piše, da je vodja Kurdo, Mustafa el Barzani, stajal v stike z iraškimi oblastmi v Bagdadu in jim ponudil vdajo, da bi tako končali sovražnosti na severu dežele. Po teh vesten, ki pa jih uradno ne potrjujejo, je Barzani postavil pogoj, da mu zajamčijo pomilostitev. Ponudbo naj bi poslal iraškemu predsedniku, maršalu Abdulu Salamu Arfu.

Politična kriza v Boliviji

Podpredsednik Lechin mobiliziral »rudarsko milico« proti vladi

LA PAZ, 9. dec. Bolivijska vlada je danes storila prve vojaške ukrepe, da bi preprečila razcepitve v deželi, ki jo je skušal povzročiti podpredsednik republike in sindikalni voditelj Juan Lechin. Po vesteh tujih agencij so danes poslali okrog 700 vojakov nacionalne vojske na področje Juninija, kjer so včeraj rudarji na Lechinovo pobudo napadli policijsko postajo in zajeli okrajnega nadzornika, kapetana Cortesa, ter nekega policaja.

Tu je agencije javljajo, da je podpredsednik republike Juan Lechin, eden glavnih povzročiteljev krize v Boliviji, danes obiskal skupno tujih strokovnjakov, ki so jih pripadniki njegove »rudarske milice« zajeli kot talce, hoče prisiliti vlado, da bi izpustila nekatere zaprte sindikaliste.

V La Paz so nočjo objavili, da so poslali na področje, ki jih nadzoruje »rudarska milica«, močne vojaške okrepitve. Notranje ministristvo pa je odklonilo vsa pogajanja s predstavniki milice o zametavi tujih strokovnjakov za sindikaliste.

Med temi strokovnjaki so štirje Američani, neki Belgijec in neki Nizozemec. Akcijo milice proti vladi je usmerjal Lechin, glavni vodja rudarskih sindikatov. Federacija rudarjev pravi v nočjo objavljenem sporočilu, da bodo vsi delavci začeli 25. decembra stavkati, če vlada ne bo prekinila sklepa o pohodu vojske na milico.

Tu je agencije obširno poročajo o podrobnostih v zvezi z zajetjem tujih strokovnjakov. Kazno je, da so navzočnost tujcev, ki so prispeili v Bolivijo v okviru tehnične pomoči, umetno izkoristili v boju podpredsednika Lechina proti vladi. Ves bolivijski

●●●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Konkretne dosežke — ne gesla

Nikita Hruščov o doslej največjih investicijah za široko potrošnjo

MOSKVA, 9. dec. (Tanjug). V prihodnjih sedmih letih bo Sovjetska zveza investirala nad 42 milijard rubljev za razvoj kemijske industrije in za kompleksno kemizacijo kmetijstva. Program določa, da bodo zgradili 200 novih objektov kemijske industrije in rekonstruirali okoli 500 sedanjih objektov, kar vse naj omogoči, da se bo proizvodnja kemijske industrije v Sovjetski zvezi tri in polkrat povečala. Ta obsejni program je na plenumu CK KP Sovjetske zveze, ki se je začel danes v Moskvi, obrazložil prvi sekretar CK KP SZ Nikita Hruščov.

Ulbricht je pripravljen obiskati Bonn

Nove pobude DR Nemčije

BERLIN, 9. dec. (Tanjug). Vlada Nemške demokratične republike je dala novo pobudo za ustvaritev boljših pogojev za normalizacijo odnosov med obema Nemčijama. Prvi korak v tej smeri je napravil predsednik državnega sveta DEN Ulbricht, in sicer najprej v intervjuju za zahodnonemško revijo »Stern«, ko je izrazil pripravljenost, da se sestane s kanclerjem Erhardom in za tem v večeršnjem razgovoru vza okroglo mizo na vzhodnoberlinski televiziji.

Med razgovorom »za okroglo mizo«, ki ga je prenašala televizija, je Ulbricht izjavil, da se je pripravljen razgovarjati z Erhardom v vzhodnem Berlinu, sicer pa onkeje na področju Berlina ali pa bi šel v Bonn.

V okvir te pobude spadata tudi nedavna izjava namestnika zunanjega ministra Winzerja in pismo predsednika vlade Abuschah zahodnoberlinskemu senatu, v katerem je Abusch odgovoril, da sprejmeta razgovore z županom Brandtom.

Vzhodnoberlinski politični krogi so ocenili te korake kot »vredne nemške razgovore«. Televizija DR Nemčije bo imela od sedaj naprej vsak teden srazgovor za okroglo mizo, na katerem bodo državni funkcionarji in politični delavci obravnavali odnose med obema nemškima državama.

V zadnjem mesecu je Ulbricht že dvakrat pozval borskega kanclerja Erharda na razgovore na najvišji ravni, kar je prikrajšalo splošno pozornost nemške javnosti. Takega poziva namreč niso nikoli poslušali osebno bivšemu kanclerju Adenauerju. Ker tudi ni osebno obiskal proti novemu borskemu kanclerju, prihajajo tuksajšnji opazovalci do zaključka, da obstajajo sedaj ugodnejši pogoji za stike

naivno misliti, da lepe besede, splošni revolucionarni pozivi in splošne ocene o vrednotah in prednostih socializma bolj vplivajo na množice kot pa praktični uspehi pri ustvarjanju nove družbe. Če po zmagi revolucije — je dodal Hruščov — nadaljujejo samo z oznanjanjem splošnih gesel, ne začno pa resno praktično delati za izgradnjo socializma in komunizma, potem nastane razmik med plemeniti pozivi ljudstvu in praktično dejavnostjo partije.

Ko je Hruščov govoril o razlogih, ki so napotili partijo do tega, da posveti takšno pozornost kemijski industriji, je poudaril, da je kemijska industrija v bistvu ena najbolj smotnih poti in sredstev za ustvarjanje materialno-tehnične baze komunizma. Uporaba kemijskih proizvodov in sintetičnega materiala bo omogočila temeljito kvaliteto preobrazbo v glavnih območjih materialne proizvodnje. Uresničevanje tega programa bo ustvarilo trden temelj dela za povečanje blaginje sovjetskih ljudi.

Prvi sekretar CK KP SZ je posvetil veliko pozornost problemu povišanja, zlasti kemizaciji sovjetskega kmetijstva. Posebej je poudaril, da

je bilo to leto zelo neugodno in da so vremenske nepravilnosti napravile ogromno škodo na najvažnejših kmetijskih področjih države. Čeprav so letos odkupili 835 milijonov pudov žita več kot leta 1953, vendar je letos čutili pomanjkanje žita, zlasti pšenice — je rekel Hruščov in dodal, da sta partija in vlada sklenili, da ne bosta ustvarjali prebivalstvu nepotrebnih težav in da bodo kupili nekaj žita v tujini.

S tem v zvezi je Hruščov rekel: »Našli so se, kot kaže, tudi takšni ljudje, ki modrujejo: kako to, da smo prej, pri manjšem odkupu, prodajali in izvažali žito, zdaj pa ga kupujemo. «Če bi pri preskrbovanju prebivalstva s kruhom delali po metodah Stalina in Molotova,« je pripomnil Hruščov, »potem bi tudi letos lahko prodajali žito tujini, medtem ko bi na nekaterih področjih naši ljudje zaradi tega stradali in celo umirali. Da, tovariši, to je dejstvo. Leta 1947 so v vrsti področij države, na primer v kuroski oblasti, ljudje umirali od lakote, žito pa je šlo tedaj

●●●●● Nadaljevanje na zadnji strani

SPREHOD PREDSEDNIKA JOHNSONA — Slika prikazuje ameriškega predsednika Lyndona B. Johnsona med krajšim sprehodom po stanovanjski četrti Washingtona, kjer živi zadnja tri leta. Spremlja ga prijatelj iz Houstona Jack Valenti. Sledijo jima agenti tajne službe in reporterji. Foto: AP

Zadržanost ob Čujevem obisku

»Al Ahram« pozdravlja predlog za sklicanje neangažiranega vrha

KAIRO, 9. dec. (Tanjug). Uradni krogi in tisk v ZAR so doslej zelo skopi v obveščanju o bližnjem obisku kitajskega premiera Ču En Laja. Doslej so objavili samo kratko uradno sporočilo, da bo Ču En Laj na povabilo kairske vlade obiskal Združeno arabsko republiko.

Kairski list »Al Ahram« je razen vesti o prihodu, a brez kakršnihkoli podrobnosti o programu, danes zabeležil, da bo v Ču En Lajevem častnem sprejemstvu član predsedniškega sveta Kameledin Rifat in da bo kitajski premier po enotednem obisku v ZAR odpotoval v Alžirijo in potem v Maroko.

To, da listi ne objavljajo

●●●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Ekonomisti o izpopolnjevanju sistema

Posvetovanje je priredila Zveza ekonomistov Slovenije

LJUBLJANA, 9. dec. — Današnje posvetovanje o nekaterih problemih gospodarskega sistema, ki ga je sklical Zveza ekonomistov Slovenije, je privabila veliko število članov in gospodarstvenikov ekonomistov. Udeležili so se ga tudi podpredsednik republike izvršnega sveta Janko Smole, predsednik odbora izvršnega sveta za splošna gospodarska vprašanja Rudi Čačinovič, član izvršnega sveta Riko Jerman in republiški sekretar za splošne gospodarske zadeve Milan Kristan.

Izhodišče razprav je bilo gradivo, ki so ga izdelali v zvezi s posvetovalnim delom za splošne gospodarske zadeve, o problemih mehanizma delitve, o delovanju prispevka na izredni dohodek pri delitvi, o mestu in vlogi prometnega davka v gospodarskem sistemu in o stopnjah in merilih za obračunavanje amortizacije.

Po uvodnih besedah sekretarja za splošne gospodarske zadeve Milana Kristana, ki je nakazal nekatere aktualne probleme gospodarskega sistema, se je razvila razprava. Ta se je nadaljevala še popoldne. Sukala pa se je predvsem okrog amortizacije in njene liberalizacije, sistema olajšav, ki so pripetljale do dolocitvenih deformacij in do zmanjšanja stimulativno.

●●●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Pomoč delovnim organizacijam

trdat povečati proizvodnjo primerljivi s proizvodnjo pred letom. Letosnih proizvodnih 16.500 ton so izpolnili že pred letom. V razpisni komisiji Republike, Prodaja proizvodnjo jim ne dela več težav kljub čedalje hušji konkurenci na domačem trgu. Tudi obrata za emalirane ploščice sta že izpolnila planske obveznosti. Težave pa so imele pri letos pri izvozu. Do konca leta bodo izvozili sicer 400 ton svojih izdelkov, vendar bodo plan izvozili izpolnili le s 60 odstotki, to pa zaradi konkurence manj kvalitetne biagi iz drugih jugoslovanskih tovarnov, ki kvarijo cene in izgubljajo jugoslovanskih izdelke ter vrste na zunanjih tržih. Vendar se položaj pri izvozu spet postopno izboljšuje. V glavnih obreditih tovarnov, ki izvažajo izdelke, so bili letni teden, s 1. januarjem pa bodo po sklepu delavskega sveta poskusno uvedli 42-urni delovni teden. Izdelali so tudi sedemletni perspektivi plani, ki predvideva nadaljnje povečanje proizvodnje lesnata na 30.000 ton, kar bo zagotovilo še ekonomičnejše poslovanje celotni bruto produkt pa s 100 povečal na 7,5 milijard dinarjev.

V Lukavcu bodo podvojili proizvodnjo lesa

Tovarna sode v Lukavcu, ki je pred vojno preveliki, svoje proizvodnje kavične in kalcinirane sode izvažala na tujina tržišča, je v povojnih letih sicer postrojila svojo proizvodnjo, vendar so domače potrebe ši hitreje narasle, zlasti potrebe industrije aluminija, stekla, viskoke, mila in usnja. Zato, so morali zagnati na polovico zmanjšati izvoz na polovico. Zadalj nakopijejo en milijon kilogramov zvez z zunanjimi tržišči, ne kaže nadalje zmanjšati izvoza, bo treba prihodnje leti to uvoziti okrog 10.000 ton kalcinirane sode. V tovarni so zato pospešili priprave za povečanje zmogljivosti. Delavski svet je te dni sprejel program investicij, po katerem bodo podvojili proizvodnjo v sedanjih 100.000 na 200.000 ton. Rekonstrukcijo pa bodo izvedli postopno v štirih letih.

Povečanje proizvodnje premogovnika Kosovo na 3 milijone ton

Na dnevnem kopu premovalovnika Kosovo, našega največjega lignitnega bazena, K5, se letos načrtuje povečanje proizvodnje lignita, letno, montirajo zdaj dva velika mehanizma okrog z dvema nakladalca na transportni trakovi, ki bosta prihodnje leto omogočila povečanje proizvodnje na milijone ton letno. Mehanizirane naprave barga so izdelali v dveh specializiranih podjetjih DR Nemčije. Povečanje proizvodnje prihrani približno 20 milijard dinarjev. Na gradnjo termoelektrarne Kosovo II, s 125.000 kilovat, ki bo prihodnje leto začela obratovati.

Slabosti tovarne elektoporcelana v Arandjelovcu

Največja naša tovarna elektoporcelana v Arandjelovcu že vrsto let izkorišča le do 50 odstotkov zmogljivosti. Od treh tisočinskih peči je od ustanovitve pred osmimi leti izkorščala le dve. Lani so proizvajalci celo zmanjšali, tako da je izkoriščanje zmogljivosti padlo na 50 odstotkov. Res so bile jugoslovanske potrebe hle manjše, podjetje pa tudi ni pokazalo dovolj prizadevanja, da bi doseglo boljše izkoriščanje zmogljivosti, zlasti s proizvodnjo za izvoz. Šele v letošnjem letu kaže podjetje večjo razgibanost. Tovarni so proučili možnosti prodaje doma in v inozemstvu in so kmalu povečali tudi izvoz. Tako so letos v treh prvih zakurili tudi vtovalni peči. Na temelju dosedanjih uspehov in neizkoriščenih rezerv je kolektiv izdelal plan za prihodnje leto, ki predvideva povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 50 odstotkov in izvoza za 37 odstotkov.

Imivimi...»

srečujejo včas z dokaj čvrstimi pojmanjki, kot na primer železni Rame, ki se predstavljamo celjske tovarne tehnik naravnost povečati: »Vi niste interesantni z mas — s tako malimi količinami.« Toda, tovarna potrebuje kvalitetno jeklo za dolga sestave dele v mehanizmu. Za vsako tehnično potrebuje včas komaj pol kg te bres tega ne gre. Prihodnje leto bo TTC povečala izvoz tehnične na 300.000 dolarjev. V deset tisoč so gospodinjstev tehnični za vsakodnevno željo vgraditi odpadni jeklo. Mar naj bi za uveljaviti če ga imamo doma, in to celotno kvaliteta?

Podobno je s kartonsko embalažo. Letos se je zaradi pomaknjive dobave embalaže iz valovite lepene zatakniti iz vose tehnične DR luze. Komar verjetno, a vendar resnično.

F. KRIVEC

Deseti december - Zanzibar

Na prehodu iz devetega v deseti december, točno opoldne, se je iz Vzhodne Afrike umaknila še ena britanska zastava: točkar - so jo potegnili z jamborov zdaj že bivšega britanskega protektorata Zanzibara. Nova zanzibarska zastava: točkar - so jo potegnili na jambor, je rdeča barva - ta barva naj po besedah ustave pomeni socialni razvojni razvoj obeh otokov, ki sestavljata sultanat Zanzibar - z zelenim krogom v sredini, kar naj predstavlja tropsko zelenilo dežele, ter dve ma prekrizanima nageljnima žbicama zlate barve kot simbolom bogastva Zanzibara. S to slovesnostjo se je hkrati zaključil krog političnih nasprotij, ki so na otoku nastajala v boju za pridobitev neodvisnosti.

Problematika Zanzibara je etnično mešanica različnih elementov. Pred letom 1830 so bili njegovi prebivalci Shiraziji, ki so radi povorili o tem, da so potomci starih Perzijcev. Leta 1830 so otok, potem ko so se odprle bogate kupčijske perspektive v trgovini s sušnji, zavzeli Arabci, ali bolje dinastija Seyyidov iz Omanu in Muskatu. Otok se je tako počasi arabiziral, hkrati pa so se med prebivalstvo pomešali Afričani, ki so jih kot sužnje pripeljali s celine preko 20 kilometrov široke morske ošine. Leta 1890 je prineslo otoku pogodbo o protektoratu; zaščitni otok in sultanate dinastije je postala Velika Britanija. Prav to je otoku pridalo še en etnični element, priseljene Indijce in Pakistane, ki tvorijo danes z bogatejšimi Arabci trgovsko in uradniško elito otoka, skratka buržoazijo.

Stranki, ki sta se v zadnjem času potegovali za politično prevlado na otoku, sta bili ZNP (Zanzibarska nacionalistična stranka) in pa ASP (Afriško širazijska stranka). Obe sta formalno sicer predstavljale dve prebivalstvu, vendar so med njima obstajale dejanske razlike: prva je veljala za predstavnik arabskih koristi, medtem ko se je druga opirala predvsem na afriško večino prebivalstva. Zaradi volilnih mehanizmov je druga stranka pred nekaj leti na volitvah dobila sicer več glasov kot ZNP, vendar pa manj mest v Zankonadnem svetlu. To je privedlo do krvavih demonstracij, v katerih je izgubilo življenje več deset ljudi. Ko so letos po izbiri ministra za kolonije Sandeja napovedali politično bližnjo neodvisnost, je Britanija poslala na otok posebne čete, ki naj bi pomagale ohranjati red. Opreznost je bila upravičena: na ustanovnih pogajanjih je vladajoča ZNP dosegla, da so dali otoku popolno notranjo samoupravo 24. junija, dva tedna pred splošnimi volitvami. ASP je protestirala, češ da Velika Britanija s tem omogoča volilne malverzacije, vendar ni pomagala. Na volitvah je dobila večjo podporo ASP, več glasov v novem parlamentu pa zaradi volilne geometrije več ZNP. Kazalo je, da bo znova prišlo do napetosti, posebno še, ker je ZNP kot predstavnik arabskega in islamskega dela prebivalstva iskala pomoči - in jo tudi dobila - v Kajru, ASP pa po drugi strani v Tanganiki. Pred nekaj več kot dvema mesecema sta se prišlo do pomiritev. Obe stranki sta sorazmerno konstruktivno sodelovali pri izdelavi nove ustave, čeprav glede nekaterih vprašnih nist našli stičnih točk. Ena od teh je težnja po prijateljskih vezi nazven: medtem ko ZNP zatrjuje, da je »ZAR največji prijatelj tega majhnega sultanata ob afriški obali, pa je ASP menila, da je glavna in nujna politična naloga sodelovanje pri formiranju vzhodnoafriške federacije. Verjetno bosta v prihodnje obveljali obe tezi, saj je Zanzibar po veri del islamskega sveta, geografsko in etnično pa najbližji Vzhodni Afriki. Prej ko slej bodo postali pogovorna tema političnih pogovorov ekonomski problemi, saj je otok navezan na samo en izvozni artikel - nageljnove žbice. M. SEDMAK

Triletna bilanca Kennedyjeve administracije je bila težka mogla dokazati, da je ostala vizija prvih mesecev nove meje živa in pričujoča ne samo v briljantni retoriki njenih nosilcev, ampak tudi v akciji in praksi. Ali je pragmatična v vrhovih administracije potisnil v ozadje zanos in koncepte, ki so tako pogosto dajali ton prvemu mesecu bivanja v Beli hiši? Ali se je dinamična šefa ameriške izvršne oblasti morala umakniti pred kompromisi, popuščanjem in manevri spridbe dejstva, da je konservativni kongres ohranil vrsto pozitivnih akcij? Na te vprašanja bo najbližja dajala odgovore zgodovini in daljše perspektive. Zaenkrat pa bi skušali ugotoviti le bistvene uspehe in neuspehe te najmlajše administracije v ameriški zgodovini.

Na zunanjem področju je bil koncept jasnejši kot na notranjem in njegovo izvajanje je bilo bolj konkretno. Temeljna predpostavka tega koncepta je bila pospešena izgradnja in diverzifikacija oborožitvenih sil, ki jima je bil ma-

trski obseg obrambnega proračuna zgornjo omejeval. Poostreno nadzorstvo nad Pentagonom je stremelo k popolni centralizaciji vojnega instrumenta v rokah predsednika in njegovega organa Mc Namara, kar naj bi omogočilo selektivno uporabo tega sredstva na vseh ravneh dejanskih ali morebitnih konfliktov. Obenem bi omejili izlete generalov in admiralov na področje politike, kajti v ZDA (kot tudi marsikje drugod) radi seznajajo javnost s tem, kaj vse bi lahko napravili iz nasprotneka, navadno v stilu smi smo vojaki leta junija na univerzi v Washingtonu. To ni bila samo lepo zvenela fraza. Sporazum o prepovedi atomskih poskusov naj bi služil kot jasek in zgovoren dokaz, da je administracija pripravljena biti potrpežljiva, da je pripravljena na dolgotrajna pogajanja ter na postopno reševanje prehodnih problemov v daljši perspektivi in navezovanje na sožitje z Vzhodom.

Važno mesto, ki ga je dobil kompleks razorožitve v ameriški zunanji politiki in v načrtih administracije ter nekatere pobude na zunanjem in notranjem področju v zvezi s tem, vse to je dokazovalo dinamičen pristop temu tako važnemu problemu, ki je obsejal ne samo z vidika zunanje, ampak tudi notranje, predvsem gospodarske politike. Vsi ti dosežki so bili znani tudi za dobo tih let in v sklopu specifičnega ozračja ameriškega političnega življenja, ki ni ostalo brez sledov gonila Mac Carthyja in bi vse kakor opravičevali ustoličenje gesla »za miru kot bistvenega elementa bližnje kampanje za predsedniške volitve. Se več: dali so sluti, da bi mogel Kennedy po stagnaciji in paralizi na zunanje političnem področju, ki je značilna za vsako ameriško volilno leto, z novim ameriškim mandatom preiti k novim pobudam.

Napredek: to bi bil verjetno drugi temeljni element tistih Kennedyjevskih gesel za predsedniške volitve, ki bi prevladovala na področju notranje politike. Povečanje poslovne aktivnosti in odsotnost recesije naj bi dala temu geslu težnjo, ki je značilna za vsako ameriško volilno leto, z novim ameriškim mandatom preiti k novim pobudam.

Na področju zunanje politike je bil koncept jasnejši kot na notranjem in njegovo izvajanje je bilo bolj konkretno. Temeljna predpostavka tega koncepta je bila pospešena izgradnja in diverzifikacija oborožitvenih sil, ki jima je bil ma-

trski obseg obrambnega proračuna zgornjo omejeval. Poostreno nadzorstvo nad Pentagonom je stremelo k popolni centralizaciji vojnega instrumenta v rokah predsednika in njegovega organa Mc Namara, kar naj bi omogočilo selektivno uporabo tega sredstva na vseh ravneh dejanskih ali morebitnih konfliktov. Obenem bi omejili izlete generalov in admiralov na področje politike, kajti v ZDA (kot tudi marsikje drugod) radi seznajajo javnost s tem, kaj vse bi lahko napravili iz nasprotneka, navadno v stilu smi smo vojaki leta junija na univerzi v Washingtonu. To ni bila samo lepo zvenela fraza. Sporazum o prepovedi atomskih poskusov naj bi služil kot jasek in zgovoren dokaz, da je administracija pripravljena biti potrpežljiva, da je pripravljena na dolgotrajna pogajanja ter na postopno reševanje prehodnih problemov v daljši perspektivi in navezovanje na sožitje z Vzhodom.

Generalni sekretar OZN U Tant bo v prvi polovici prihodnjega leta obiskal Ciper, Grčijo in Turčijo. Kot se je zvedelo, ni izključeno, da bo pri tem obisk tudi nekatere afriške države. Zaenkrat je sklenjeno, da bi U Tant obiskal omenjene države maja prihodnjega leta.

HLAVATY. Proč z modrimi kuvertami

Prva naloga nove italijanske vlade: pomesti s podkupovanjem.

»Primorski dnevnik«, Trst

„Na Dunaju nič novega“

Koroški Slovenci pri zunanjem ministru Kreiskem

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

CELOVEC, 9. decembra - Po skoraj dveh letih premoru (zadnji razgovori so bili meseca februarja 1962) so bili v petek v zunanjem ministru na Dunaju spet razgovori med predstavniki zvezne vlade in koroške deželne vlade ter zastopniki Koroških Slovencev o vprašanih slovenske manjšine na Koroškem. Razgovorov so se udeležili zunanji minister dr. Bruno Kreisky in državni sekretar v zunanjem ministru dr. Fritz Steiner z visokimi uradniki ministrstva, zastopniki koroške deželne vlade deželni glavar Ferdinand Wedenig (SPO), namestnik deželnega glavarja inž. Thomas Truppe predstavnik koroških Slovencev predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitner in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko.

Zastopniki koroških Slovencev sta ob tej priložnosti opozorila na številne probleme, ki se niso bili rešeni. Na šolskem področju so posebno pereča vprašanja slovske nadzorne oblasti, zasedba inšpekcijskih mest, odtičanje manjšine v šolskih svetih, vprašanje javnosti slovske kmetijske šole v Podravljah, skrb za vzgojo dvojezičnih učiteljev za otroke vrste, posebni prostori za slovensko gimnazijo v Celovcu, da bi končno odpadel stalni popoldanski pouk, ki težko bremeni tako profesorje kakor tudi dijakke, ter končno ustanovitve posebne referata za ljudsko prosveto med koroškimi Slovenci. S strani predstavnikov slovske manjšine je bilo v tej zvezi opozorjeno, da s tako imenovanim manjšinskim šolskim zakonom za Koroško iz leta 1959 šolsko vprašanje nikakor ni bilo rešeno po želji in po potrebah prizadete manjšine, niti ni

Ankara potrdila sedem smrtnih obsodb

Posebno vojaško sodišče v Ankari je potrdilo svojo prejšnjo obsodbo, na podlagi katere je bilo sedem oficirjev obsodjenih na smrt, 37 pa na zaporne kazni. Do ponovne sodbe je prišlo zaradi sklepa vrhovnega sodišča, ki je spremenilo obsodbe in sprejelo zahteve odvetnikov, naj bi kazni obsodjenih na smrt spremenili v dosmrtno ječo. Po turški sodni proceduri se mora zdaj s potrditvijo obsodbe vojaškega sodišča strinjati tudi vrhovno sodišče. Vse obtožene oficirje iz te skupine so obsodili zaradi poskusa državnega udara 20. in 21. maja letos.

Medalje za mir

Predsednik Lyndon Johnson je izročil letošnjo medaljo za mir svetovnoznanelemu čelistu Pablo Casalsu, državniku in tvorcu EGS Jeanu Monnetu ter črncu podsekretarju OZN Ralphu Bunchu in črni, znameniti operni pevkini Marion Anderson. Letošnje medalje za mir, ki so jih dodelili po sklepu pokojnega predsednika Johna F. Kennedyja, so izročili med slovesnosti v Beli hiši, ki se je udeležilo veliko ameriških in tujih povabljencev.

Toda spomnila je leta 1963 se je predsednikov ugled močno zmanjšal: odstotek zadovoljnih je znašal samo 49. Zakaj? Takrat so stajali rudarji, ki so zahtevali višje plače. Nezadovoljnih je bilo že več kot 30%. Potem je prišla jesen, spet stavke, spet problem zvezl s frankom in draginjo. Tudi število nezadovoljnih se je zmanjšalo: na sto odgovorov jih je 46 v prid de Gaulleu, 40 pa proti. Četudi to še ni absolutno znanjkanje predsednikove priljubljenosti, je podatek vendar alarmanten in zahteva nasprotno akcijo.

Analitik je iskal tudi vzrok za nezadovoljstvo. Največ je tistih, ki so odgovorili, da niso zadovoljni zato, ker so cene »zelo visoke«, plače pa majhne, in tistih, ki menijo, da je socialna politika naperje-

Po vsem tem bi lahko rekli, da »na Dunaju ni nič novega«. Skoraj dve leti je minilo od zadnjega takega razgovora, manjšinske vprašanje, oziroma izvajanje določil sedanega člena Državne pogodbe pa je še vedno ostalo tam, kjer je bilo. Zato sta predstavnik Koroških Slovencev predlagala, naj bi ustanovili široko komisijo strokovnjakov, ki bi obravnavala vsa odprta vprašanja in skušala doseči enotne predloge za reševanje v pristojnih forumih. Da bi bila to komisija bolj uspešna, oblika, kaže primer Južne Tirolske, kjer je 19-članska komisija, v kateri so enakovredno zastopani predstavniki večinskega naroda in manjšine, izdelala obširno poročilo o trenutnem položaju in o potrebi po nujnih rešitvah manjšinskih problemov.

Kako so si manjšinska vprašanja sorodna in med seboj povezana, pa dokazuje tudi dejstvo, da so vladni predstavniki glede komunikacije, ki je bila o razgovorih objavljen v tisku in radiu, izrecno izrazili željo, naj bi v njem poudarili, da so bili na področju reševanja manjšinskih problemov doseženi tudi pozitivni rezultati. (Danes se je namreč v Milanu začel proces proti južnotirolskim atentatorjem!)

JANKO KOROŠEC

De Gaulle, statistika in Francozi...

Krivulja predsednikove popularnosti in politični položaj

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

De Gaulle verjame statistikam, le-te pa odkrivajo, da njegova popularnost kopni. Če bi opazovali krivuljo na grafikonu, ki izraža zadovoljstvo ali nezadovoljstvo z de Gaulleom, bi dognali, da so povsem določena obdobja in razlogi napravili 73-letnega predsednika za bolj ali manj priljubljenega.

V treh letih je krivulja »zadovoljnih z de Gaulleom« zdrsnila s 75% na 46. Visok odstotek so zabeležili takrat, ko se je general učinkovito zavzel za rešitev alžirskega problema. Izjava o samoopredelitvi Alžirije je požela 75% podpore. Neuspeh prvih alžirsko-francoskih pogajanj v Melounu je potisnila krivuljo že na 63% Odstotno zadovoljstvo proti pucistom, ki leta 1961 je prišel de Gaulle spet 75%. Prekinitev ognja leta 1961 prav tako. Ostanek ni bil v celoti uvrščen v rubriko »nezadovoljnih z de Gaulleom: le okrog 20% ostalih ni povdevalo svojega mnenja.

Toda spomnila je leta 1963 se je predsednikov ugled močno zmanjšal: odstotek zadovoljnih je znašal samo 49. Zakaj? Takrat so stajali rudarji, ki so zahtevali višje plače. Nezadovoljnih je bilo že več kot 30%. Potem je prišla jesen, spet stavke, spet problem zvezl s frankom in draginjo. Tudi število nezadovoljnih se je zmanjšalo: na sto odgovorov jih je 46 v prid de Gaulleu, 40 pa proti. Četudi to še ni absolutno znanjkanje predsednikove priljubljenosti, je podatek vendar alarmanten in zahteva nasprotno akcijo.

Analitik je iskal tudi vzrok za nezadovoljstvo. Največ je tistih, ki so odgovorili, da niso zadovoljni zato, ker so cene »zelo visoke«, plače pa majhne, in tistih, ki menijo, da je socialna politika naperje-

De Gaulle se ne ukvarja veliko z notranjimi problemi, temveč vodi zunanje zadeve in vojsko, gospodar-

POMPIDOU SE NE STRINJA. De Gaulle se ne ukvarja veliko z notranjimi problemi, temveč vodi zunanje zadeve in vojsko, gospodar-

POLITIČNA TURNEJA: De Gaulle med Francozi.

Foto: Arhiv »Dela«

Proces v Milanu

Na zatožni klopi je sto sedem obtožencev iz Južne Tirolske

Danes se je pred poročnim sodiščem v Milanu začela sodna obravnava proti 107 Južnim Tirolcem. Obtožnica, ki obsega 24 delnih zvezkov, jih dolži številnih kaznivih dejanj, kot so: napad na državno integriteto, tajno politično delovanje, uboj, rušenje komunikacij in vojaških objektov ter drugo.

Sprva je bilo vseh obtožnih 160. V dveh letih preiskavi, ki so jo vodile policijske in sodne oblasti v Bolzanu, pa so nekatere opustili zaradi amnestije, nekatere pa, ker dejani niso izvršili. Dva obdolženca sta med preiskavo v zaporu umrli. 69 obtožencev so že prepešili iz bolzanskih zaporov v Milano, ostali pa se bodo branili na svobodi ali pa so na begu in jim bodo sodili v odsotnosti.

Za razpravo, ki bo verjetno trajala nekaj tednov, se zelo zanima domača in mednarodna javnost, posebno pa avstrijski politični krogi in pripadniki nemško govoreče manjšine iz dolin ob Gornji Adži.

Na procesu bo razen obtožencev, sodnikov, tožilcev in njegovih pomočnikov, zapisničarjev in tolmačev, še 34 advokatov obrambe, sto policajev in sto domačinov iz tujih novinarjev, torej približno petsto ljudi. Zato bo prostor za ostalo publiko precej omejen, čeprav so stari sodni palači za to razpravo posebej preurejeni.

Milanska občina je dobila za ureditev sodne dvorane in drugih prostorov posebno dotalijo 40 milijonov lir in so z deli pričeli že pred nekaj tedni.

Razprava je v Milanu, torej izven neposrednega območja, kjer naj bi se izvršila kaznivska dejanja, verjetno iz varnostnih razlogov.

Na Južnem Tirolskem in še posebno na meji z Avstrijo ter v Milanu so že poostri policijsko nadzorstvo, da bi preprečili morebitne protestne in zastraševalne nastope takoleimovanih južnotirolskih borcev za svobodo.

Nekateri komentari napovedujejo za večino obtoženih ostre kazni. Vendar č. 241. italijanskega kazenskega zakonika za glavno obtožbo napad na državno integriteto ne predvideva smrtne kazni.

Zanimivo je dejstvo, da je bila pred tremi meseci v Trentu sodna razprava proti karabinjerjem, ki so jih nekateri sedaj obtožili Južni Tirolci dolžili grobe in neprimernega ravnanja v času preiskave. Sodna razprava, ki naj bi dokazala zakonitost sicer dolgega postopka proti takoleimovanim »dinamitarjem in so jo prav zaradi tega napravili nekaj mesecev pred procesom v Milanu, je z oprostitvami večine obtoženih karabinjerjev in ustavitvijo postopka zaradi amnestije proti ostalim vzbudila dolga negotovost med političnimi predstavniki Južnih Tirolcev in nova nesoglasja med Avstrijo in Italijo. Verjetno bosta imela tudi razpravi v Milanu na te odnose pomemben, če ne odločujoč vpliv.

T. POLJSKAK

Počitniški dom

»Slavko Šlander«

Radovljica prodaja na javni dražbi

na licu mesta 20. decembra 1963

OSNOVNA SREDSTVA iz opreme: železne postelje, šminice in polišivo.

Ogled mogoc vsak dan na licu mesta. Predmet pri nakupu imajo gospodarske organizacije. 15907

Na osnovi člena 13 od 3 Uredbe o štipendijah za šolanje in izpopolnjevanje v inozemstvu (Ur. list FLRJ št. 32-56) komisija za štipendije

KOMISIJE ZA KULTURNE ZVEZE Z INOZEMSTVOM razpisuje

NATEČAJ

za določeno število štipendij za izpopolnjevanje na inozemskih univerzah in drugih šolah odgovarajočih stopnje za področje prirodpisnih, uporabnih in družbenih znanosti ter umetnosti, in sicer v naslednjih državah: Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Grčiji, Danski, DR Nemčiji, Italiji, Madžarski, Norveški, Poljski, Romuniji, Sovjetski zvezi, Franciji, Holandiji, CSSR, Švici in Švedski. Te štipendije se bodo koristile v letu 1964/65, leta in bodo trajale eno akademsko leto.

Pravico sodelovanja na tem natečaju imajo osebe, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da so diplomirane na univerzi ali kakih drugi šoli odgovarajoč stopnje;
- da dobro obvladajo jezik države, za katero se prijavljajo, odnosno za Grčijo, Dansko, Norveško, Poljsko, Romunijo, Holandijo, Švico, CSSR in Švedsko enega od svetovnih jezikov, ki je v teh državah najbolj v rabi (znanje jezika bo preverjeno);
- da doslej niso izkoristili štipendije za izpopolnjevanje v inozemstvu;
- da so zdrave in da imajo urejene vojne obveznosti.

Prednost na natečaju imajo mladi znanstveni delavci do 35. leta starosti, zaposleni na univerzah ali na drugih znanstvenih institucijah (asistenti in drugi sodelavci) in nadarjeni umetniki.

Prošnje je treba predložiti republikanski sekretariatu za kulturo. Osebe, zaposlene v zveznih ustanovah, bodo predložile prošnje direktno Komisiji za kulturne zveze z inozemstvom.

Prošnji, kolkovani s 50 dinarji, priložite: prepis diplome, soglasje ustanove, v kateri kandidirajo, da se sme udeležiti natečaja, priporočilo dveh profesorjev fakultete ali drugih oseb o strokovnih in osebnih kvalitetah kandidata, potrdilo o znanju jezika, jedano od republiškega centra (instituta) za tuje jezike. Prošnja mora vsebovati: obširno biografijo, seznam objavljenih strokovnih in znanstvenih del, naslov bivašišča, podatke o doseženih bivanjih v inozemstvu in natančen opis predmeta specializacije (po možnosti navesti naziv institucije) univerzo, fakulteto, inštitut ter ime profesorja, pri katerem želi kandidirati opravljati specializacijo.

Osebe, ki bodo na natečaju izbrane, bodo predložene inozemskemu dajalcu za štipendijo, na katero smejo računati šele tedaj, ko bo njihovo kandidaturu potrdil inozemski dajalec štipendij. Štipendija vključuje stroške stanovanja, prehrane in študija ter brezplačno zdravstveno zaščito v času bivanja na specializaciji. Potne in druge stroške plačajo kandidati ali ustanove, v katerih delajo.

Izbrani kandidati bodo naknadno predložili še druge potrebne dokumente. Udeleženci natečaja bodo pisno obveščeni o izidu natečaja.

Prošnje se sprejemajo do 25. decembra 1963. Vse ostale informacije v zvezi s tem natečajem lahko dobite v republikih sekretariatih za kulturo ali na Komisiji za kulturne zveze z inozemstvom, odsek za inozemske štipendije, Beograd (zgradba STV-a, zahodno krilo, soba 450, tel. 38-281, int. 2450). 11470

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

SPLOŠNI BOLNIŠNICI PTUJ

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. ZDRAVNIK specialist oziroma specializant za anesteziolo
2. ANALITIK
3. ADMINISTRATIVNA USLUŽBENKA
4. kvalificirani delavec - SLAŠČIKAR
5. dve kvalificirani KUHARICI

delovno mesto pod 2. se zahteva popolna srednja šola in štiriletna praksa v finančni stroki.

Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov Splešne bolnišnice Ptuj. — Kolkovane ponudbe z življenjepisom sprejema uprava Splešne bolnišnice Ptuj. — Razpis velja do zasedbe del. mest. 11454

Novice

LJUBLJANA: sredstva za znanstveno raziskovalno delo — Letos bo v SR Sloveniji za znanstveno raziskovalno delo vloženo okrog 7,7 milijarde dinarjev oziroma 1,2 % od realiziranega narodnega dohodka. V primerjavi s prejšnjimi leti je to velik napredek. Čeprav je znano, da v večini industrijsko razvitih držav vlagajo v znanstveno dejavnost okrog 3 % od nacionalnih dohodkov. Pozitivno dejstvo je, da je slovensko gospodarstvo v tem letu povečalo svoja vlaganja v to dejavnost za 22 % in tako vložilo vanjo 4,7 milijarde dinarjev. Zelo pomembno vlogo pri tem investiranju je odigral tudi republiški sklad »Borisa Kidričeve«, ki je dal letos okrog milijardo dinarjev za razne raziskovalne akcije. Mimo 45 samostojnih raziskovalnih institucij deluje v Sloveniji še vrsta podobnih oddelkov v okviru industrijskih in drugih gospodarskih organizacij.

LJUBLJANA: podaljšanje natečaj — »Več fotografis in umetniške kvalitete in več smiselne poudarka ideji, ki je bila vodilna pri razpisu, to je prikazu naših simboličnih poističnih domov in množičnega turizma.« Tako je sklenila žirija, ki je večeraj v Domu sindikatov v Ljubljani pregledala poslano gradivo. Natečaj je razpisala stalna konferenca za odhiti in rekreacijo pri Republiškem svetu sindikatov Slovenije z namenom, da dobi za svojo propagando in vzgojno turistično brošuro zadostno količino kvalitetnih posnetkov. Kljub dokaj visokim razpisanim nagradam pa kvaliteta posnetkov ni bila v celoti ustrežala. Skupno je predložilo 14 avtorjev 239 del. Da bi dosegli še boljši izbor, so rok natečaja podaljšali še do konca tega leta.

BEograd: razstava urugvajskega slikarja — Danes so v Galeriji kulturnega centra odprli razstavo znane urugvajskega slikarja Julia Verdiera. Umetnik, znan tudi kot novinar, pesnik, romanopisec in dramatik, razstavlja dvajset svojih najnovejših del.

BEograd: prihod čilškega književnika — V Beogradu je dopotoval čilški književnik Fernando Gonzales Urizar, ki bo kot gost Zveze jugoslovanskih književnikov teden dni pri nas na obisku. Obiskal bo tudi Dubrovnik.

BEograd: izredna skupščina filmskih delavcev — Izredna skupščina Društva filmskih delavcev Srbije je poudarila potrebo, naj se v najkrajšem času integrirajo vsi proizvajalci — avtorji, sodelavci, tehniki, administracija in sredstva za proizvodnjo in v okviru neke nove delovne organizacije, ki naj bi bila ustanovljena na podlagi pozitivnih zakonskih predpisov ter delitve dela, ustrežne za to vrsto dejavnosti. Ugotovili so tudi, da je sedanjí status filmskih delavcev po svoji obliki preživel. Mimo drugega je bilo silniti tudi pripombo o takorekoc najemniških odnosih med producenti in filmskimi delavci, ki doslej niso imeli nobene pravice pri odločanju o repertoarju politiki in organizaciji filmske proizvodnje. Uprava Društva filmskih delavcev bo proučila vse predloge in jih v enem mesecu sporočila pristojnim republiškim organom.

BEograd: festival amaterskega filma — Na VIII. republiškem festivalu amaterskega filma, ki se je pred dnevi začel v Beogradu, so slovesno podelili nagrade desetim najuspešnejšim srbskim filmskim amaterjem. Izmed dokumentarnih filmov so za prvo nagrado izbrali dokumentarce »Dim in vodja«, delo skupine avtorjev akademskih kinokluba »Beograd«. Drugo nagrado je dobila »Zauzeta žena«, delo skupine avtorjev iz predvidenja pa »Otok tišine«, kinokluba »Beograd«. V kategoriji igranih filmov prve nagrade niso podelili, drugo nagrado pa sta dobila film »Zajtrk« beogradskega kinokluba in »Sanki« kinokluba »Stipe«. Tretja nagrada je bila prisojena beograskim amaterjem za film »Trdnjava«. Tudi v kategoriji žanrskih filmov prve nagrade niso podelili, dočim sta drugo in tretjo dobila filma »Ekstazije« in »Kavirije«.

SKopje: praznik mladine — V decembru bodo po vseh makedonskih krajih s kulturnimi programi praznovali 20-letnico I. kongresa Zveze mladine Makedonije. Ob tej priložnosti bodo v Skopju odprli tudi razstavo z dokumenti in fotografijami o 30-letni dejavnosti mladinske organizacije v Makedoniji.

TRST: večer slovenske knjige — Pred dnevi je Slovenski klub v Trstu priredil razgovor s knjižnimi recenzenti. Razgovor je bil posvečen predvsem novemu Jadranskemu koledarju in domači knjigi v zamestju. Prejšnji teden je tudi tržaška knjigarna prodajala slovenske leposlovne knjige po znatno nižjih cenah. Po zahtevi profesorjev slovenskega jezika morajo biti slovenske knjigarnice zabeležile precejšen obisk. Nekateri študenti so pripeljali na ogled knjigarne in njenih knjižnih polic kar po cele razrede mladih bralcev.

VARAZDIN: 90-letnica gledališča — S slovesno akademijo so v Varaždinu začeli praznovati 90-letnico svoje gledališke stavbe in bogate dejavnosti gledališča v boju za nacionalno kulturo ter gledališko umetnost. Praznovanje bo trajalo do 14. decembra. Po uvodnih nagovorih je imel zbor varaždinske glasbene soie kulturno umetniški program, na koncu pa so odprli razstavo, zadevajočo dejavnost in življenje gledališča ter dejavnost in življenje Avgusta Cesarca. Med praznovanjem bodo v Varaždinu gostovali zagrebško in osiškogledališče ter zagrebška Filharmonija.

PARIZ: glas za pomoč Skopju — Podpredsednik slavištičnega inštituta na Sorbonni Yves Chataigneau je po televiziji apeliral na Francoze, naj podpro izgradnjo Skopja. Znanstvenik je eden izmed pobudnikov za ustanovitve francoskega komiteja za pomoč Skopju. S sredstvi, ki jih bodo zbrali, bodo pomagali opremiti skopsko univerzo, še posebej pa univerzitetno knjižnico. Apel je objavil francoski tisk.

„SATURNUS“

kovinsko predelovalna industrija —
embalaže — avtoopreme

LJUBLJANA-MOSTE

SPREJME

STROJNE INŽENIRJE in STROJNE TEHNIKE

— za pripravo dela in konstrukcije

SAMOSTOJNEGA REFERENTA

— za izvozno-uvozni oddelek

KEMOTEHNIKA ali visokokvalificiranega
GALVANIZERJA

— za vodjo galvanice

SAMOSTOJNEGA STENOGRAFOLOGA

VK ORODNE in STROJNE KLJUČAVNICARJE

KOVINOSTRUGARJA

Pismene in ustne prošnje sprejema

KADROVSKI ODDELEK PODJETJA,

11306

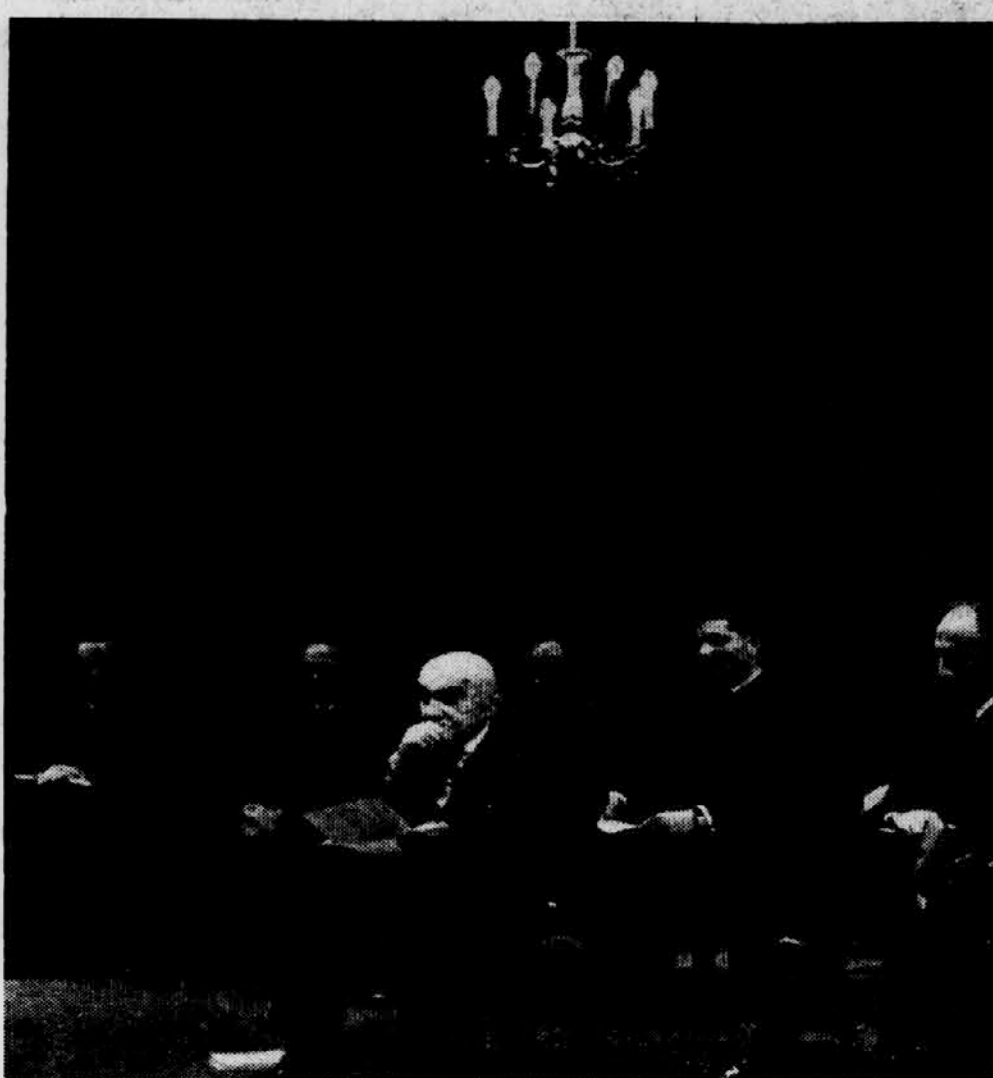
GOZDARSKA SREDNJA ŠOLA V POSTOJNI

razpisuje prosto delovno mesto

finančnega računovodje

POGOJI: ustrežna praksa.

Plača po pravilniku o osebnih dohodkih zavoda. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Ponudbe pošljite upravi Gozdarske srednje šole v Postojni s kratkim življenjepisom in podatki o dosedanjih praksi. 11461

VEČER SLOVENSKE POEZIJE — Na odru ljubljanske Drame so med drugimi brali svoje pesmi (od leve proti desni) Lojze Kraker, Tone Pavček, Alojz Gradnik, Matej Bor, Cene Vipotnik in Edvard Kocbek. Foto: Leon Dolinšek

Aplavzi poetom

V nedeljo večer v ljubljanski Drami

„Imate karto odveč?“ Ne vem kolikokrat so me tako vprašali v nedeljo večer različni ljudje, ko sem šel na večer slovenske poezije v ljubljansko Dramo. Prosto pred gledališčem in v predvidenju je bil natrpan poln ljudi, nad blagajno pa je pisalo: Razprodano. In vendar so ljudje potrpeli čakati, da bodo morda v zadnjem trenutku dobili tisto karto odveč. Vsi, ki poznajo ljubljansko nedeljsko večer, ko se vsako najrajši stiska v domačem krogu, smo bili presenečeni, ne samo nad napisom »razprodano«, ne samo nad mnogimi, ki so morali ostati zunaj gledališča, ne samo zaradi vprašanja: „Imate karto odveč“, temveč še bolj nad atmosfero pričakovanja, ki se je v tej tehnični dobi vedel od kod vtihovala v vse nas in ustvarila razpoloženje, kakršnega se spominjam samo še s predgovori večerov Literarnega kluba. To razpoloženje bi morda smel imenovati entuziazem.

Vsi vemo, da se v naši besedi skriva čarovna moč, še posebno v slovenski pesniški besedi. Prireditelj Društva slovenskih književnikov je umela pravzaprav samo namen po daljšem času predstaviti najbolj znane živeče slovenske poete, ki naj bi s branjem svojih pesmi manifestirali svojo duhovno solidarnost s težko prizadetim makedonskim narodom, ki mu je potres uničil glavno mesto. Vendar je večer prešel svoj prvotni namen in je postal izredna manifestacija slovenske kulture in še posebej manifestacija živečih slovenskih pesniških generacij. Če rečem manifestacija, mislim predvsem na to, da mi bil namenjen izobraženim leposlovcem in kritikom, temveč širokemu občinstvu. Dokaj skeptično smo gledali na to, ali bo občinstvo napolnilo dramsko hišo. Ko pa so bile že dan pred prireditvijo vse vstopnice razprodane, smo smeli upati, da slovenski ljudje tudi danes niso gluhi za pesniško besedo.

Zanimiv je bil že sam pogled v avditorij Drame. Poln

do zadnjega kotička je tokrat sprejel najrazličnejše ljudi: od književnikov in kulturnih ter javnih delavcev do mladine je razodeval pri sebi enako zanimanje za slovensko poezijo. Razumljivo, da je to zanimanje zlasti pri mladini predvsem veljalo pesnikom, ki so jih ta večer morda prvič videli in slišali brati lastne pesmi. Za mladino je bilo najbolj zanimivo osebno srečanje s pesniki, od nestorja Alojza Gradnika, ki je po uvodnih besedah Mire Miheličeve odprl večer s pesmima o Garolji Lorei in Mirvem vojaku, do Kajetana Kovca, ki je prebral svoj Triptih o psu. Kar me je vedno zuna presenečalo, so bili dolgi, kar viharji aplavzi, kakršne je tudi v Drami redko slišati. Ali je bilo v njih podzavestno izraženo zadoščanje prisotnih, da lahko na enem samem večeru spoznajo trinaest pesnikov naših generacij?

Čeprav je vse spored trajal komaj dobro uro — posamezne nastopajoče je diskretno ubranilo spremljajoča haristika Stefica Zupkova — je bila prireditelj prava revija poezije, ki so ji navzoči prisostvovali v izredni tišini in zbratosti. Držalo bo, kar je napisala Mira Miheličeva še pred večerom, da vsa skupnina nastopajočih poetov povezujeja v eno dve magični besedi: slovenska poezija.

Kot nadaljnjo zanimivost naj omenim, kako je občinstvo sprejemalo posamezne pesnike. Razumljivo je, da so bile najbolj sprejete pesmi z aktualno človeško tematiko. To bi se dalo sklepati iz aplavzov na sodobne obdelave motivov o raznih problemih, ki danes burkajo svet. Težje so bile nemara dostopne refleksivne pesmi.

Seveda ni mogoče reči, da bi bil nedeljski večer v vsakem pogledu zaokrožen, motivno ali stilno ubran. In to je po mojem mnenju bila tudi njegova dobra stran: po prosti izbiri pesnikov samih so leti izbrali dela, v katerih čutijo svojo največjo izrazno moč. Tako je končno prišlo do večera, ki je imel

sluhenemu poslušalcu kaj povedati. Svojevrsno, praznično vzdruje in hvaležni aplavzi so to dokazovali.

Ne vem več vrstnega reda, po katerem so pesniki nastopali. Dveh od napovedanih — Ivana Minatičja in Daneta Zajca — občinstvo ni slišalo. Sicer so se — med Alojzom Gradnikom in Kajetanom Kovcem — zvrstili še Matej Bor, Božo Vodusek, Tone Seliskar, Anton Vodnik, Edvard Kocbek, Cene Vipotnik, Janez Menart, Tone Pavček, Ciril Zlobec in Gregor Strmaša. Imena vseh nastopajočih srečajo naš bralec v tisku in radiu. In ker je vsak pesnik najprej človek, je ta človeško-intimna plat prirediteljevala do znanca. Mnogi, ki so v nedeljo večer tisti in zbrano zapuščali ljubljansko Dramo, bodo ohranili spomin na večer, ki je bil (kako naj se je izrazil)? dovolj.

FRANCE NOVŠAK

V SPOMIN VELIKEGA SLAVISTA — Na filozofski fakulteti v Ljubljani so večeraj dopoldne odprli razstavo del Frana Miklošiča. O njegovem pomenu za slavistično vedo je govoril prof. dr. France Bezlaj. Foto: Leon Dolinšek

S poti po Ameriki

„Nocoj“ - himna v Newportu

Nekaj dni po koncertu Slovenskega okteta v Newportu je prišlo za nami pismo, v katerem je dirigent tamkajšnje slovske orkestra z zbora zaprosil za noto Venturinijeve slovenske tržaške ljudske pesmi »Nocoj pa, oh, nocoj«, češ da jim je tako globoko segla v srce, da jo bodo sprejeli za svojo slovsko himno.

In vendar je Newport menda najbolj ameriško ime med vseh ameriških mest, Rhode Island, v katerem Newport leži, na ena imed prvih ameriških pokrajin, ki se je pred 200 leti uprla Angležem ter razglasila neodvisnost. Zato smo takoj v pristanišču natekli na spomenike iz prvih obdobij kolonizacije.

Ko smo se precej domačno pripeljali iz New Yorka z niti ne tako hitro železnico in iz glavnega mesta Rhode Islanda — Providence nato z avtobusom, so nam zato domačini Newporta z dobrim mero ponosa razkazovali vse »maj« svojega mesta. Tu je bila najstarejša ameriška mestna hiša iz leta 1761, pa značilni »Colonial House« iz ročne opreme s staromodnim stopicem, kjer so se sestali prvi ameriški »sobotniki«: zaročniki, drugje je bila spet »prva« ali vsaj »ena« najstarejša ameriška knjižnica, še druge najstarejše teniške igrišče v Ameriki ter še marsikaj, pri čemer to seveda ni moglo biti niti tako stari, da je bilo za ameriške pojme že najstarejše. Morda smo prav v prijaznem Newportu spoznali, kako mlad narod so Američani. V nekem kompleksu zaradi pomankanja nacionalne preteklosti zato poskušajo to ali ono usvariti celo post festum, čeprav z velikimi stroški. »Kam nas je peljejo ob tem zidu,« sem si mislil, ko

so nas pripeljali pred velika vzhodna vrata v park, kjer smo zagledali »precej povprečen« grad iz preteklega stoletja v slogu tržaškega Miramara. »To je naš najstarejši renesančni dvorec,« so nam s ponosom razložili in dodali, da so ga v renesančnem slogu postavili leta 1896 in da so vse kamne za stavbo prepeljali — iz Evrope!

Pri vsem tem svojem pramerikanizmu pa je Newport vrhu tega še zelo slikovito mestece z milo naravo, svežimi pašniki in parki, kakor tudi številnimi belimi, običajno priličnimi hišicami z obveznimi gugalnimi stolpi pod nadstreškom pri vходу ali naslanjaji iz prav tako belo pobarvane žice, kot so bele oknice. Ob čudovitem morskem zalivu s čolnički po stari ameriški dobrodušni navadi niso zakrivalo voljaških oporišč. »Ali je tu pot k morskim bazam,« me je na cesti vprašal nekdo. »Kaj nam je,« sem ga že povsem uigrano povabil in zamahnil z roko v smeri, v kateri sem malo prej videl veliko, nerasušljivo obešeno orientacijsko tablo.

V tem prijetnem in hkrati varnem okolju se je seveda razvil, tudi elitno letovišče in mesto weekendov. »Tam preko črnih krav na pašniku je planota, na kateri je običajno igral golf prezident Eisenhower, ona prostorna sivkasta prstava na drugem griču pa je bila last Kennedyjeve družine po zvezi z zdaj pokojnim predsednikom,« sin v dvorani, kjer boste drevi peli, večkrat predava ženskim organizacijam Mrs. Kennedy. V Newportu so nekdo imeli vile tudi mnogi petični Američani, okrog 400 bogatih družin, kot so pripo-

vedovali. Zdal pa se je zaradi velikih davkov večina že odpovedala posestvom. »Tu so zdaj večina šolski internati, zlasti cerkveni koledži, ker šole in cerkve ne plačujejo davčnin.« Seveda so pokazali tudi vilo, v kateri se je ustrelil »najbogatejši« železniški lastnik v ZDA, v zgodovinskem pregledu pa omenili, da so Angleži pred svojim umikom porušili velik del mesta, in da bi uničili tudi samo starinske cerkve. »Trojice,« se ne bi bilo na vrhu stolpa zlate kronel! Danes je vendar Rhode Island najbolj britansko orientirana ameriška pokrajina, morda iz zgodovinskega snobizma, in v dvorani hotela z britanskimi puritanskimi vzdušjem sem našel na banket kraljevega društva za učenje čiste angleščine z britansko in ameriško zastavo nad pogrnjeno mizo.

Kako čez vse celi in kako ljudje po naravi težijo skupaj. »Kajne, da se imamo vsi radi,« nam je dolgo stresal roko star Italijan, tast edine Slovenke, ki je zaslula v to povsem ameriško mesto, in ki nam je s solzami v očeh zardela naše »Mojece«, kajti tu ni bilo tako ime, priredila pristrano zakusku na svojem domu.

»In tam naravnost onstran pečin je Evropa,« so nam dejali in pokazali, kot ne bi bilo vmes Oceana. Podobno so nam rekli v Evropi: »Tam onstran je Amerika!« Dejanjski povsem enostavno. V Newportu bodo posevi v višji šoli prepevali »Nocoj, pa oh, nocoj,« kot svojo himno, mi pa smo v Ameriki našli nič koliko prijateljev. Pri današnjih tehnikah smo si pa ljudje vajamo jugoslovanske pisateljice, bodo kmalu izšla dela Mihajla Lalića, Dobrice Ćosića, Vjekoslava Kalaba in drugih, ki vsa govore o vojni.

BOGDAN POGACNIK

Priložnost za srečanje z dolžnostmi

Na filozofski fakulteti so odprli razstavo Miklošičevih del

V avli filozofske fakultete na Askerčevi cesti 12 v Ljubljani so odprli večeraj dopoldne razstavo del Frana Miklošiča; prireditelj, ki so dali zanj pobudo študentje slavistike, sodi med proslavne ob 150-letnici rojstva velikega jezikoslovca.

To, da po tolikšnem času in ob tako pomembnem znanstvenem gradivu se zmezanji ni popolne bibliografije Miklošičevih del, je seveda povzročalo organizatorjem razstave težave: ugotovitev, da popolne bibliografije še ni, pa kajpak vodi še do drugih spoznanj, od takih, denimo, da jo je naposled le treba sestaviti. Pri tem ne gre le za dolžnost do največjega slovenskega jezikoslovca sploh in do največje

ga svetovnega slavista v 19. stol., kakor ga je na večerajšnji slovesnosti omenil profesor France Bezlaj, marveč gre za to, da so mnoga Miklošičeva dela še zmeraj temeljni kamni slavistike.

Razen tega bi bilo naposled vendarle še spodobno in potrebno izdati Miklošičevo zapuščino, ki jo hrani dunajska akademija in ki pri nas ni vsa dostopna niti v fotokopijah. Ko je dr. Bezlaj govoril o opusu Frana Miklošiča, je dejal, da gradivo — iz zapuščine ni všteto med tista dela, ki bi jih bilo tako ali tako zbrano — je petdeset knjig po petsto strani.

Gradivo, prikazano na razstavi, zbuja spoštovanje do nenavadno delavnega in vse-

stranskega znanstvenika; k njegovi človeški podobi pa lahko prispeva tudi vednost o tem, kaj je Fran Miklošič storil s svojim delom za svoj narod in Slovence; čim manj je bil kak narod priznan oziroma čim bolj je bil zatiran, tako pravi profesor Bezlaj, tem bolj se je Fran Miklošič kot slavist jezikoslovec ukvarjal z njim. Seveda je njegovo delo pogluben, znanstven, brez neargumeniranega romantičnega zanosa; petdesetletno obdobje slavistike imenujejo nekateri kratko malo po Miklošiču, in potem ko je izšlo prvo Miklošičevo delo, primerjalno jezikoslovje ni več operiralo brez slovenskega filološkega in lingvističnega gradiva.

K.

— Kako pa je s poezijo? Lirika, ki je bila dolgo v seneli, je lani doživela nepričakovano preobrazbo. Začeli smo z literarnimi večeri, ki jih je občinstvo navdušeno pozdravilo. Tako se je lirika po zahtevi publike, predvsem mladim intelektualcem, zbudila iz dolgoletnega dremljanja. Največ skrbni nam dela drama, na področju katere tako rekoč nimamo pomembnejših del. Dramski pisci se zvečuje ukvarjajo s pisanjem del za televizijo, ki ima televizijske drame dvakrat na teden na sporedu. Vendar upamo, da se bodo tudi ti sčasoma posvetili odru.

Povprašali smo, kakšni stiki obstoje med vzhodnonemško in zahodnonemško literaturo. — Obtoč je enostranski. V naših revijah in časopisih si prizadevamo objavljati dela zahodnonemških piscev. Vendar pa nam njihovi založniki to zelo redko dovoljujejo.

Zveza vzhodnonemških književnikov ima 650 članov. Knjige, katerih cene so zelo dostopne, tiskajo v povprečni nakladi 30.000 do 50.000 izvodov. Štetu ni malo del, ki so dosegla tudi do 300.000 izvodov naklade.

G. P.

MLADOST

POGLAVAR DOLGO KOPJE

V PRERIJI

23. nadaljevanje

Vaš znameniti glavbar Niokskataks je mrtev, zvedel sem. Tudi Mekasto, vaš drugi znameniti glavbar, je mrtev. Ko sta se ta dva rodila, sem jaz kot glavbar že vodil Asiniboine. Prišli so in šli so, jaz pa še živim. Ne vem, zakaj mi je bilo prizaneseno. Za mladih let sem bil hudoben. Ubil sem mnogo borcev. Vsi smo bili tačas tepci — glavbar je za trenutek pomislil, potem je nadaljeval: »A rekel bi, da nam je to bilo prirojeno.«

Stiri mesece pozneje — 23. februarja 1923 — je odrinil glavbar Nosi kotel v veliko Neznano. Kraljeva konjiška policija severozahoda ga je pokopala z vsemi vojaškimi častmi. Če so nebesa in glavbar Nosi kotel ni tja odšel, tedaj si želim tudi jaz tja, kamor je šel on.

Puščica iz tulca Belega psa

Prehajamo k poglavju o lovu na bizone. Polenceva knjižica o živalskem svetu nam pripoveduje o bizonih nekdanj in danes, o najbolj značilnih prejšnjih prebivalcih. Vsa prerija, neizmerno širok pašnik od Kanade do Mehike, od Pensilva-

nije do velikega Skalnega gorovja, je bila nekoč domovina bizonov. Neizmerno črede teh orjaških temnorjavih goved so se dolga tisočletja pasle po razpršeni planjavah in dajale pokrajini svojstveno podobo. Pa je prišel bel človek... Indijanci brez bizonov niso mogli živeti, a to se milijonskim čredam ni poznalo. Sele belec je zadal temu govedu smrtni udarec in bi ga povsem iztrebil, če ne bi v zadnjem trenutku prisločila država na pomoč ljudem, ki jim je bilo prekrasno govedo pri srcu. W. Lane je v svoji knjigi »Posebnosti živalskega sveta« posvetil posebno poglavje prav bizonu, simbolu prerije, ter njegovemu skorajšnjemu uničenju in rešitvi. Ameriški bizon je najštevilnejša vrsta divjadi, kar jih je kdaj poznal civilizirani človek. Čelo črede velikih sesalcev, ki so ozivljale Južno Afriko, preden so se tam naselili Buri, niso dajale tako veličastnih prizorov kakor bizoni, ki so jih prvi opazovali ljudje ameriškega Vzhoda. Ti orjaki so naseljevali nekoč kar tretjino Severne Amerike, namreč vse področje med severno Mehiko in severnim obrežjem Velikega suženjskega jezera v Kanadi. Najbolje so se počutili na prostiranih planjavah Srednjega zahoda. Tu so se pasle milijonske črede na »bizonski travni«, njihovi najljubši hrani; ker so travo sprli popasli, je pokrajina gajala vltis izredno razsežne zelene preproge. Seton je izračunal, da je živelo v Ameriki pred prihodom belcev petdeset do šestdeset milijonov bizonov. Leta 1908 jih je bilo v vsej Severni Ameriki samo še 2047. Z zaščitnimi ukrepi si je bizon, ki je bil že na robu propada, spet opomogel. Leta 1935 so našli že 21.701 glavbar: bizon je bil rešen. Danes ima ameriška

država več bizonov, kot jih potrebuje. Zato morajo njihovi stalez kdaj pa kdaj zmanjšati. Z dolocenimi pogoji lahko dobiš bizona zastonj, če plačaš zanj prevzemne stroške. Druge odvečne živali postrelijo, meso pa razdelijo med Indijance.

Toda vrnimo se!

x x x

Ko smo z Asiniboine in Trebušniki opravili ples videl sem, smo jih naslednji dan zapustili »z dobrimi čustvi v srcih nas vseh« — kakor je rekel naš glavbar v govoru, s katerim se je poslovil od taborišča. Pomikali smo se vzdolž reke proti kraju, o katerem so nam povedali Asiniboine, da bomo ondi zlahka prebredli reko. Prešli smo reko Misouri in se obrnili proti severu, da bi videli, če bomo v višini gaj Činouka našli še kaj bizonov.

Tri dni smo popotovali na sever, tedaj nas je sredi noči »rebudil« nenavaden glas. »Sopli smo se vzravali, nekaj časa smo nemo poslušali, spogledali smo se v svitu palpalajočega ognja in bili vsi začuden. Bil je nenavaden, grozoten glas — pa vendar smo ga poznali. Bila je pesem, spev umirajočega!« Kdo bi utegnil biti? »smo, se spraševali plaho šepetaje. »Kaj naj to pomeni? Kaj se je zgodilo, ko smo mi spali?«

»Ho! To je Bel pes — naš čarodej!« je rekel moj oče; poskočil in prišluhnil proti vodu v šotor.

Potem se je ogrnil z odejo, planil iz šotora in legnil v tlemi.

Slišali smo lahke korake v mokasinih, ki so zunaj šotora tekali sem in tja, in vedeli smo, da se je zgodilo nekaj žalostnega.

Kakšnih deset minut smo tiho sedeli — nihče ni spregovoril. Potem je moj oče odgrnil zaveso šotora, se sklonil in vstopil. Z resnim

obrazom se je vzravnil in prekrizal roke na prsih. Opazili smo, da ga nekaj tare, da se to čustvo v njem razrašča in da je na zunaj miren, zato ker se je vse naše ljudstvo znašlo premagovati.

Mati je vrgla poleno na žerjavico in rekla: »Canistapi? Canistapi? (Kaj pa je? Kaj pa je?)« Ne da bi pogledal od ognja, je spregovoril moj oče z glasom, kakor ga pri njem še nisem slišal:

»Bel pes je mrtev.«

Moja mati je široko odprla usta in jih zaprla z roko — indijanski zgroženje.

»Da, mrtev je,« je ponovil oče, kakor bi hotel samega sebe prepričati, da govori resnico.

Mati je ganjena sopla; nekaj časa ni ničesar rekla. Potem je obrnila oči k mrčnatemu vходу v šotor, ki ga je pustil oče odprtega, in rekla:

»Kako?«

»Njegova žena tega ne ve,« je odgovoril oče. »Zbudila je je, ko je pel svojo smrtno pesem, ki mu je tekla iz ust. Niti besede ni spregovoril, ne pevala je umrlo.«

Potem, kakor da se je iznenada spomnil nečesa groznega in brezvestnega, je oče izgovoril samo besedi:

»Sapho! Sapho!«

Bili so Vrani. Oče je imel prav. Bel pes je umrl za posledicami kroglice, ki se je izstrelila iz puške Vrana, sploščila na njegovih prsih.

Komaj sta prišli besedi iz očetovih ust, že je zadonela zategla žanica — kakor bi tulil volk —; donela je po vsem taborišču. Zalovala je vdova Belega psa. Žanico je povzelo stotero ženskih glasov in do sončnega vzhoda je odmevalo po taborišču prastaro žalovanje — prvinski izraz boli indijanskih žena ob smrti sorodnika ali velikega bora.

Zakaj tako?

Za zimo ne bo dovolj hlodovine?

Zaloge hlodovine v lesnih podjetjih mariborskega okraja so se skrcile do kritične meje. Lesno industrijsko podjetje v Slovenj Gradcu opozarja, da na njegovih obratih že upada storilnost, ker ni dovolj hlodovine za normalno obratovanje, ogrožen pa je tudi izvozni program. Tudi druga podjetja nimajo dovolj hlodovine, čeprav so jim gozdna gospodarstva poslala že ves predvideni les iz lanske in letošnje pomladanske sečnje. Začela so jim že pošiljati tudi les iz jesenske sečnje.

V lesnih podjetjih menijo, da je zastoj pri dobavi lesa povzročila reorganizacija v gozdarstvu, ko so to dejavnost prevzemala od kmetijskih zadrug gozdna gospodarstva. Neki je namreč prišlo do nesporazuma, kdo je dolžan izpolniti pogodbo o dobavi lesa, ki jo je sklenila zadruga. Gozdarji pa menijo, da je zastoj pri preskrbi zagotovljen, povzročila lepo jesensko vreme. Medtem ko iz družbenih gozdov les postopoma doteka na žage, so ga le-te v zadnjih tednih dobile zelo malo iz zasebnih gozdov. Po njihovem mnenju so zasebni lastniki gozdov, ki so hkrati kmetovalci, ob lepem vremenu opravljali različna kmetijska dela in niso utegnili vzeti hlodov do kamionovskih cest. Če bo še nekaj tednov lepo vreme, pa bo po obilnih gozdarjev na žagah dovolj hlodovine.

Kolektivni žagarski obratov so včasih občutljivo močno zasledeni. Kdo ve, če ne bo kmalu pritisnila zima z velikim snegom? Takrat jim gozdna gospodarstva ne bodo mogla dostaviti dovolj hlodovine, da bi lahko izpolnili proizvodni in izvozni program, čeprav imajo nekaj plugov za pluježje gorskih cest. Gozdna gospodarstva so se dobro pripravila, a kaj, ko so zaloge hlodovine že za jesen premajhne, a kaj šele za zimo.

Lanski sneg so lesna podjetja v mariborskem okraju dočakala z velikimi zalogami hlodovine, zato dolga zima ni posebno ovirala njihove proizvodnje. Letos pa čutijo pomanjkanje hlodovine že pred snegom. Zato se med drugim poizkušajo vprašati, ali so njihovi proizvozniki in izvozniki programi usklajeni s programi sečnje in izdelave posameznih vrst lesa.

J. PETEK

CELJE

Alkohol – vzrok neredov v samopostrežni restavraciji

Zaradi nešteti preprirov v samopostrežni restavraciji v Kidričevih ulici v Celju je bilo v zadnjem letu mnogo kritičnih pripomb. Take nemire zmeraj povzročajo pijani ljudje, nič kolikrat pa je bilo tu več pretepov. Pošteni gostje se cutijo zaradi tega ogroženi in raje ne zahajajo v ta lokal, ki je bil predvsem zgrajen za družbeno prehrano.

O tem je razpravljala krajevna skupnost Gaberje-Hudinja in med drugim predlagala, naj bi v samopostrežni restavraciji ukinili točenje alkoholnih pijač. Podobno so storili tudi v samopostrežni restavraciji v Mariboru.

F. K.

»Pipec« – humoristični list ob novem letu

Pred novim letom bo na celjskih ulicah in drugih sredstvih v okraju zagledali list sveta humoristični list »Pipec«, v izdaji višjeje aktivna društva novinarjev Slovenije v Celju. »Pipec« bo tiskan na 16 straneh z obilico karikaturn, šal, epigramov, satir in humoresk; pač po sistemu: o vsem in za vsakega po malem; s tematiko iz življenja in o dogodkih in najzanimivejših področjih v letu 1963. Nemara bo »Pipec« s svojimi »režiseri« tu in tam zbudil, kajpada v smislu družbene kritike. Če bo njegova vloga v to smer dosledna, bo humoristični list »Pipec« v prihodnje večkrat letno s svojo vsebino razvedril svoje bralce.

K.

VIDEM-KRŠKL

ATC do prihodnjega leta

Telefonska zveza spodnjeje Zavarstva z drugimi kraji je iz leta v leto hujši problem. Tako ima Videm-Krško samo po eno telefonsko linijo proti Zagrebu in proti Ljubljani. Že prihodnje leto bo ta težava odstranjena: Krško bo dobilo avtomatsko telefonsko centralo. Naprave zanjo so že v Krškem, niso pa še dogradili prostori. Prej bo še treba tudi položiti telefonske kable. Sodiijo, da bo do konca leta 1964 to območje vključeno v avtomatsko telefonsko omrežje Slovenije.

(r)

NOVA PODOBA LENARTA – V Lenartu so pred dnevi odprli preurejeno gostišče in kulturni dom. Gostišče je sedaj sodobno urejeno, pa tudi kulturni dom bo s cinemaskopom, večjim odrom in novo kinoaparaturou uspešno služil Lenartčanom in okolčanom. V preureditvi obeh objektov je občinska skupščina vložila blizu 30 milijonov din. Na sliki: središče Lenarta z gostiščem (levo) in preurejenim kulturnim domom. Foto: T. Stefanec

Naš razgovor

Kmetijski stroji so in jih ni

Vodja strojnega parka pri KZ Hajdina, Janez Kajzersberger o težavah zaradi pomanjkanja rezervnih delov za kmetijske stroje

Pogosto naletimo na nasprotujoče si trditve: zasebni kmetovalci pravijo, da zadruga nima dovolj kmetijskih strojev, da bi izpolnila vsa njihova naročila, v zadrugi pa vzlic temu vztrajajo, da imajo dovolj strojev, če se ne pojavijo različne težave. Zato smo povprašali vodjo strojnega parka pri kmetijski zadrugi Hajdina, Janeza Kajzersbergerja, kako je pri njih.

— Pri dobri organizaciji dela bi sedanji kmetijski stroji morali zadostiti za sedanje potrebe zadrugne proizvodnje in izpolniti naročila zasebnih kmetovalcev. Potrebno pa je tesno sodelovanje med nami in naročniki — zasebnimi kmetovalci, da z načrtnim delom odpravimo velike premike po oddaljenih poljih in dovolj rezervnih delov za hitra popravila okvar.

Kakšna je bila vaša letošnja organizacija strojnega dela?

— V primerjavi s prejšnjimi

mi leti smo jo precej izboljšali, zlasti pri jesenski setvi, saj je zadruga s pogodbenim sodelovanjem zajela skoraj vse pridelovalce pšenice, kar nam je omogočilo boljše načrtovanje strojnih del. Nismo pa zadovoljni s popravili po-kvarjenih strojev. Ta so draga in, kar nas še bolj ovira pri delu, prepočasna. Težave povzročajo zlasti pomanjkanje rezervnih delov.

— Lahko navedete primere?

— Na primer pri kombinju se nam je med žetvijo pretrgal klinasti jermen. Potrebno valj smo dva dni, da smo našli novega. To pa gotovo veste, koliko pomeni dva dni pri žetvi pšenice, ki jo je treba požeti, kadar dozori, drugače se osipa. Ali koliko pomeni dva dni dela s kombajnom, ki ga je moči uporabljati zelo malo dni v letu. Klinasti jermen sem omenil tudi zaradi tega, ker je to tako drobna stvar, da bi jo gotovo lahko imel na zalogi vsak servis za popravila kmetijskih strojev. Imeli smo tudi

hujše primere. Ena kosilnica je morala upočivat ves čas kosnje trave, ker nismo mogli nikjer dobiti nadomestnega grebena za zlomljenega. Niti v tovarni ne. Naročili smo ga morali v mehanični delavnici. Izdelava enega samega grebena pa je draga in počasna. Zaradi takšnih stvari smo imeli včasih premalo kmetijskih strojev. To da zaradi tega, če ni rezervnih delov, zadruga ne more nakupiti novih kmetijskih strojev za rezervo, da bi jih uporabljala takrat, ko je zaradi manjše okvare kateri stroj za dle časa izločen iz proizvodnje. To ne bi bilo gospodarsko upravičeno niti za kmetijsko organizacijo, niti za družbo.

J-K

Ena milijarda 440 milijonov kilovatnih ur električne energije

Dravske elektrarne so te dni izpolnile letni plan proizvodnje električne energije. Do večerj so elektrarne na Dravi proizvedle milijardo 440 milijonov kilovatnih ur električne energije. Letni plan so elektrarne izpolnile pred rokom, predvsem zaradi ugodnega vodostaja Drave v septembru in novembru. Medtem ko imajo vse elektrarne v naši državi v teh mesecih mnogo premalo vode in je zaradi tega proizvodnja zelo nizka, dravske elektrarne nemoteno proizvajajo električno energijo. Dnevna proizvodnja vseh dravskih elektrarn znaša v teh dneh povprečno okoli 5 milijonov kilovatnih ur.

Vsakdanjosti

Na svoj, šegav način Joža Bertoncelj z vsakomur rad pokramlja.

Joža in njegove tri čaplje

Mladih kovačev še vedno ni od nikoder

Kamna gorica, decembra. Živosrebrni jesenski akvarel pod Jelovico se je na vlagi spremenil v živo zasedo megle. Pot prihaja iz nje, pot drži vanjo. Tu in tam temna gmota hiše, zuborenje še kar naraslega potoka in nazobčan niz smrekovih vrhov, ki se razpokoče vsipa na pot. In prek vsega drobno in kar malce lepljivo pršenje vlaže.

Od šestih do dveh, ali približno tako; kakor pač nanesajo volja in vreme, čas in opravki, je Joža začel železo v oči. Električni meh pihla tenko sapo v žerjavico, mračna kovčaja je polna isker in udarci kladiva vabijo otročaje iz bližnjih in daljnjih hiš malce osamele Gorice; prihajajo s klastriškimi kosmi kruha, poseda pred Jožino kovčajo in radovedno kukanje v njegovo delavnico jim je prešlo že kar v navado.

In tako vsak dan, od šestih do dveh žareče železo v oči. ... Trda roka, žive oči in šegave besede, to je prvo, kar ima Bertoncelj Joža pripravljeno za vsakega, ki povabljen ali pa kar tako pride v njegov, zares samo njegov svet, majhne, že napol razpadle kovčaje pod stirim bregom med zadnjimi hišami nekdanje slavne vasi.

To pot kladivo ne bide. Joža je sklonjen nad kovčaje oblike, kar ne more se odtrgati od njih, od misli s katerimi daje čapljam peruti in trsu vzglebe. ... Joža je skoval mrežo za centralno kurjavo, za nekoga tam v Trstu. Motiv ni vsakdanji, vsaj za kladivo ne: tri čaplje so vzletele iz trsa. ... Liričen motiv, ki bi ga verjetno Japonci z naboli nežnimi barvami svoje palete in

najbolj rahlimi črtami ogleda znali še najbolje upodobiti. Toda Jožina mojstrovina ni težka, ni železna, zdi se mi, da so čaplje res vzletele, da se trsje res vzbijalo pod sunki vetra. Majhen kos lirike, ostane neke pravilice, za otroke in odrasle. In vendar vse iz železa, skovano na tla, s težkim kladivom in morda s še težjo roko; težko od dela in težko od let.

Joža Bertoncelja nekatere imenujejo poslednjega kovača stare Kroke. To morda ne bo povsem držalo, saj če izvajamo kovače, ki kujejo vse tisto kar gre širom sveta in domovine in kar nam je tako ali drugače všeč, ki kujejo bolj serijsko; sta potem še Legatov Joža in Sotlarjev Filip, ki kujeta tako bolj na svoje, kakor Bertoncelj.

— Prava kovaška umetna obrt bo izumrla, meni Joža. Požene meh, da bi se ogenj razgorel in da bi bilo v kamri svetleje. Ne-kaj fantov bi se moralo učiti teh reči. Vbadati se z oblikami, kovati sebi in drugim v veselje, ne pa delati vse naglo, brez sapa in za vse trgovine na tem svetu. Rad bi tudi pomagal, komu kaj pokazal. Poslal sem že sem ter tja kak predlog, tudi na svet za prosveto in kulturo, a mi še niso utegnili odgovoriti.

— Veliko ljudi prihaja sem, tudi tuji. Neki Nizozemec je prišel poleti in dejal, naj mu skujem mrežo za kamnin na kateri naj upodobim motiv iz »Krst pri Savici«. Veliko smo se ubadali, kako naj izgleda stvar, da ne bo podobna jaslicam, pa smo jo le izvili in skovana je bila še kar prijetna za oko.

LENART

Prvi osnutki statuta delovnih organizacij

Politična vodstva občine Lenart so skicirala vrsto posvetovanj s predstavniki delovnih organizacij zaradi sestave statuta. Največ so naredili v kmetijski zadrugi Lenart. O osnutku so že razpravljali na sestanku osnovne organizacije ZK. Priprave zahtevajo tudi v trgovskem podjetju »Rotošnik«, medtem ko so med zadrugami v obratu »Konus«, kjer nimajo potrebnih podatkov metičnega podjetja iz Kranja. Tudi prosvetni delavci so nedavno izdelali prve osnutke statuta in jih razpravljali na sestanku šolskih upraviteljev in članov šolskih komisij za sestavo statuta.

Največ pregledov imajo pri sestavljanju svojih statuta kmetijske delovne organizacije, kjer si niso na jasem, kdo je član zadruge — ali naj bo kooperacijska proizvodnja v sklopu lastne proizvodnje enotna ekonomska enota in po kakšnih merilih deliti pristojnosti med zadrugnim svetom in organi delavskega samoupravljanja.

Prvi osnutki v občini Lenart so tudi dokaj splošni in v mnogih primerih samo povzročajo ustavna vprašanja. Vse pa kaže, da bodo razprave, ki so se ob prvih osnutkih začele te dni, mnogo pripomore k boljši in bolj konkretni vsebini statuta.

T. S.

RAKA PRI KRŠKEM

Cesta zaprta za vse leto

Zaradi ugreza na enem odseku je cesta Smlednik—Raka zaprta že od zime. Občani Rake in okolice so že nekajkrat zahtevali, naj bi cesto usposobili za promet, vendar je še vedno zaprta. Po pojasnili, ki ga je v tej zvezi dobil odbornik te volilne enote na občinski skupščini, nosi za to krivdo cestno podjetje, ki je dolžno cesto usposobiti za promet. Na zboru občanov je bilo zaradi tega veliko upravičenega negodovanja.

(r)

in končana bo VELIKA VARTEKSOVA NAGRADNA PRODAJA, ki bo tekla do konca tega leta.

Poleg možnosti, da izpolnite garderobo s kakovostnimi površniki, suknjiči, in oblekami iz naše bogate izbire najnovejših modelov in desenov, smo Vam pripravili tudi lepo presenečenje — NAGRADE. V teh hladnih jesenskih dneh

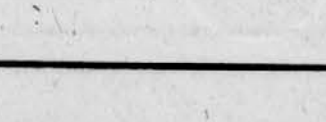
Vas bo prijetno varovala pred mrazom VARTEKSOVA OBLEKA: topli jopiči, plašči in obleke.

VARTEKS se vam zahvaljuje za obisk.

VARTEKS vas nagraduje s kvaliteto, morda pa tudi z eno od teh nagrad: z avtomobilom, mopedom ali s kakim drugim dragim predmetom.

VELIKA
NAGRADNA
PRODAJA
TRAJA
DO 31. XII. 1963

Vrtimo globus

OSLO — Pri nesreči, ki se je pripetila ob smučarski skakalnici v Raufosnu na Norveškem, je bilo poškovanih okoli 40 ljudi. Podirle go so stopnice, polne gledalcev kvalifikacijskih skokov za bižnijske olimpijske igre. Po nesreči so takoj preprečili v bolnišnico, zdravniško stanje treh je resno.

CARIGRAD — Devetnajst potnikov je izdihnilo na kraju nesreče pri Julmazu v zahodnem delu Turčije na železniškem prelazu je vlak trečil v avtobus.

AVELLINO — V Casalbottu, mestu 69 km od Avellina v južni Italiji, so povzročili preplah med prebivalstvom potresni sunki, ki so trajali nekaj sekund. Zrtev ni bilo, potres ni napravil gospodarske škode.

NEW YORK — Neurje z dežjem, ki je prešel v sneg, je znelo več pokraj in v prednjem delu ZDA. Prišlo je do zastojev v cestnem prometu, ponekod je besnel vihar s hitrostjo 120 km na uro, neurje je bilo najhuje na območju Nebrasko, Kansasa, Minnesote in Iowe.

DZAKARTA — Mesto Surakarta v osrednjem delu Jave je indonezijsko ministrstvo za narodno zdravje proglasilo za področje, okuženo s kolero. Na množičnih zdravniških pregledih, katerih namen je zatreti epidemijo, se bo v kratkem zvrstilo okoli 200 tisoč ljudi.

TEHERAN — Precej snega je zapadlo v severozahodnem delu Irana. V zametih je obklopljeno 29 motornih vozil s skupno 300 potniki. Po vestih, ki so jih objavili iranski listi, je zmanjalo dvajset ljudi. V sneg ujetim potnikom so s helikopterji dovajali hrano in zdravila.

WASHINGTON — Ameriški vremenslovci proučujejo podatke, ki so jih posredovali instrumenti dveh rakot, izstreljenih v vrhne plasti zemeljskega ozračja. Prva raketa s 37 kg instrumentov je dosegla višino 105, druga (27 kg) pa 140 km.

PARIZ — O ustanovitvi mednarodnega inštituta za proučevanje raka bodo razpravljali britanski, ameriški, zahodnoevropski in italijanski predstavniki, ki se bodo na francosko vabilo zbrali sredi decembra (17. in 18.) v Parizu.

NAPOLI — Skratka otoček medalec od Napolija je kupila filmska igralka Liz Taylor. Pravi, da so se v srednjem večju skrivali morski razbojniki na tisti krpi kopnega v zalivu pri mestu pod Vezuovom.

KAIRO — Kdor ima pogosto ribe na mizi, se izpostavlja nevarnosti, da bo postal ljubosumen, zatrjuje neki kairski zdravnik, ki je dolgo proučeval to področje. Svojo trditve opira znanstvenik na domnevo, da povzročajo to človeško lastnost predvsem velike množice joda, tega pa je razmeroma največ v ribah in v drugih morskih živalih.

KURJAC

kvalificiran za visokotlačni kotel
dobi zaposlitev v Ljubljani, — Ponudbe z navedbo dosedanjega dela pošljite na oglasni oddelček pod »Kurjac« 11336

Podjetje »ŠPORT-OPREMA« - Ljubljana,

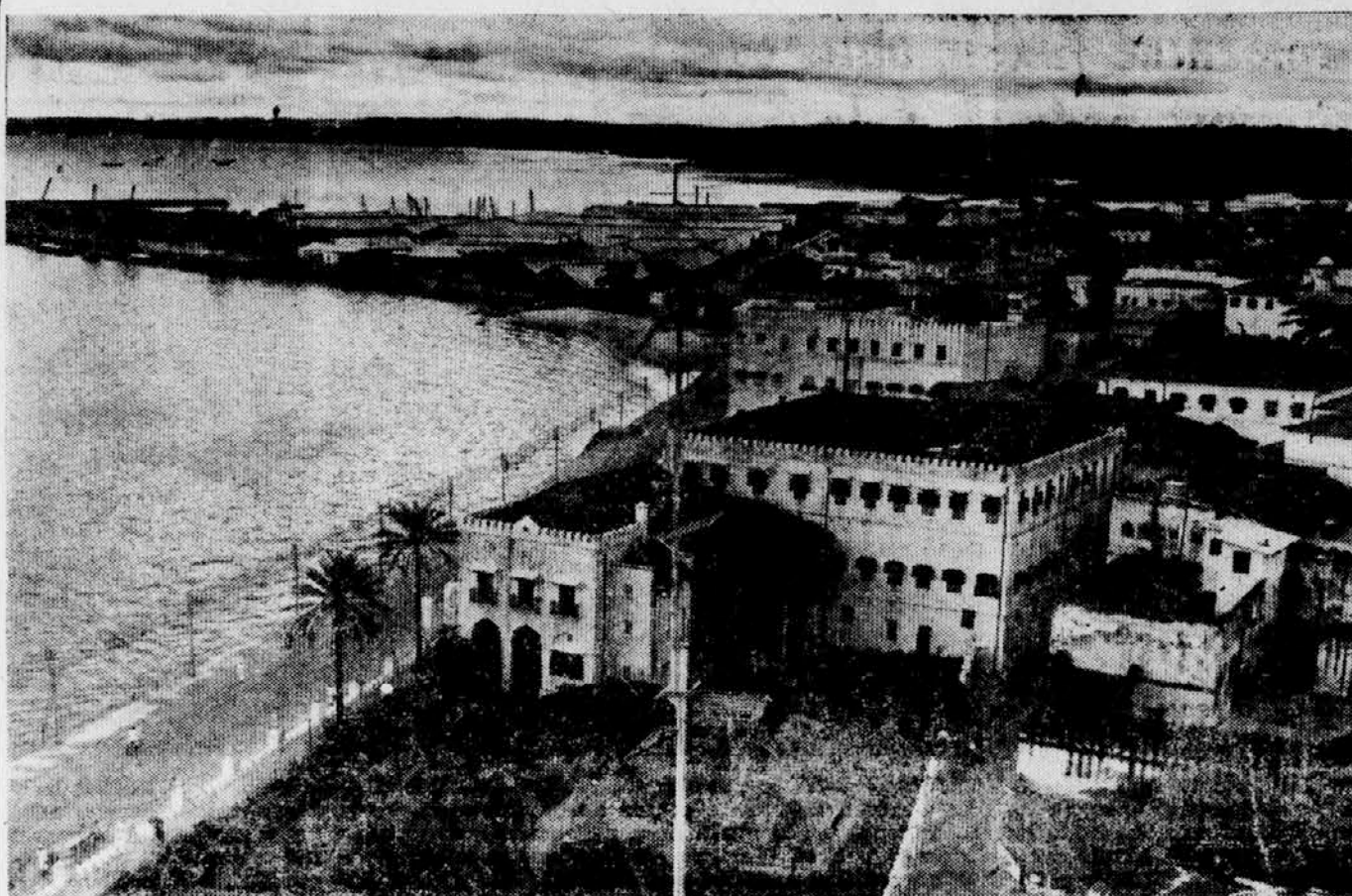
Vizmarje štev. 1
sprejme
v delovno razmerje
KURIRKO-SNAŽILKO
Nastop službe takoj. —
Pismene poudbe je oddati v upravi podjetja.

20. Pripoved starega Guarana je bila tako zanimiva, da je z veseljem poslušal še Razlan, čeprav je bil nestrpen zaradi očeta. »Nihče ne razume teh bednih siromakov,« je pravilno zaključil stari. »Nihče ne razume stržanih Indijancev, ki tavaio skozi pragozdove, gluhi za odmeve junaške preteklosti našega rodu, ki jim šepče, prastare povesti iz palmovih gajev, valov orjaških rek in šumskih pragozdov. Stara guayminga, vedeževalka, jim pod šotori pripoveduje o smrti. — Prav ta hip je prišel v pueblu beli polir.

»Koga iščete?« je surovo vprašal. Povedal sem mu, da iščeva našega rojaka. »Ne poznam ga,« je rekel. Po videzu je bil polni mestic, mešanec. Vprašal sem ga, čigav polir je. Zelo sem bil presenečen, ko je povedal, da dela za Nemca. »V tehi hiši sem bil večeraj, prijatelji smo si.« Ko je capataz to slišal, se je začel cediti od vlnudnosti. Izkoristil sem njegovo poniglavost in mu naročil, da mora z Guarani lepo ravnati in jim pošteno obračunavati zaslužek. »Seveda, gospodar, prav rad, senor,« se je sinil.

Preden sva odšla, so nama ženske dale še pečeno purana in se lepo zahvalile, ker sva capataza tako ukrotila. Mož jih je začel res vlnudno sprševati, ali kaj potrebujejo in kako živijo v naselju. Toda z Milanom sva se morala vrniti. »Pravni rok se vračava,« je žalostno spreporočil. Potolažil sem ga, naj ne obupuje. »Tvoji oče ima gotovo kakšen razlog, da še ni prišel za vami. Bržkone bi še rad zaslužil kaj denarja, da bi potem laže živeli.« Milan je sicer poslušal, toda bil je na moč žalosten.

GLAVNO MESTO NOVE NEODVISNE DEŽELE — Predvsem od kupčije z nageljinovimi žbicami je za zdaj odvisen Zanzibar, otoška dežela na obali Vzhodne Afrike. Na sliki: sultanova palača, v ozadju pristan s skladišči, v katerih čaka dišeča začimba na kupce, ki prihajajo z vseh koncev sveta.

Zanzibar: dežela dišečih žbic

Nageljnovi žbice so simbol nove države na afriškem zemljevidu

»Kadar se na Zanzibaru oglasi flauta, mora plesati vsa Afrika vzhodno od jezer,« pravi star arabski pregovor. »Na tem otoku, ki je kakih dvajset milj od vzhodne afriške obale blizu zemeljskega ravnika, dobiš tudi v deževnem vremenu zagorelo polt,« piše Gunther v svoji knjigi »Inside Africa« o Zanzibaru, nad katerim se danes prvič vije zastava neodvisnosti. Izvor imena povezujejo s perzijsko besedo »zenj« (črn), torej »dežela črnih«, vendar pa za oznako polti sedanega prebivalstva Zanzibara in Pembe, soslednjega otoka, bolj ustrezajo rjavi barvi notenki. Nekaj nad 300.000 prebivalcev šteje nova neodvisna dežela, Afričanov je nad 60 odstotkov, skoraj petino je Arabcev — teh je trikrat več kot Indijcev — nekaj pa raznih manjših skupin.

Afriški del zanzibarskega prebivalstva sestavljata dve skupini: Shirazi živijo tam že od davnih dni, druga skupina pa so »priseljenci,« so pravi potomci tistih Afričanov, ki so jih bil Arabci pripeljali kot sužnje iz Tanganjike. Njase in iz drugih vzhodnoafriških dežel. Indijci, ki so se priselili iz svoje domovine onstran Indijskega oceana, živijo na Zanzibaru v več skupnostih. Afričani in Arabci so se v dolgi stoletjih precej pomešali, tako da je tam zdaj le malo Afričanov brez arabske krvi, in seveda tudi obratno. Zelo pisano zgodovino ima Zanzibar. Arabci so prihajali iz mnogih dežel od Perzijskega zaliva in na Srednjem vzhodu, sčasoma so se naselili na vsem obalnem področju od Somalije do Mozambika. Tam so ustanovili tudi zenjsko cesarstvo, v katero so vdrli Portugalci leta 1498. Dve stoletji kasneje so Arabci pregnali Portugalce, u

šah z mogočnimi vrati, izdelanimi iz takovine in obitimi z medenastimi ploščami, na vsakem večjem prostoru pa mu je pred očmi stala nati otok Kilva Kisivani z razvalinami mogočnega trdnjave, ki so jo zgradili Arabci pred več kot tisoči leti.

Posebnost zanzibarske panorame so barke, razporejene v dolgi vrstah ob pristani. Veter, ki se lovi v jadra, je edina pogonska sila teh ladij, katerih podoba se ni spremenila bržkone že mnogo stoletij. Od monsumskih vetrov je odvisna plova teh barik. Med decembrom in februarjem pihata monsum od severovzhoda, iz indijske smeri in od Perzijskega zaliva, od aprila do septembra pa v nasprotno smer. Monsunski veter je prinesel v davnih dneh arabšč, ki so na Zanzibaru sklepali kupčije in osvajali leto za leto do nasprotnega monsum. S tem vetrov so pripeljali tudi Indijci, plova za jadrnico čez Indijski ocean traja približno dva tedna.

Zanzibarska značilnost so nageljnovi žbice. Nekateri potopisci zatrjujejo, da povsod na otoku žgečka v nos sladkobni vonj po tej začimbi. Verjetneje se zdi mnenje tistih, ki pravijo, da je ta vonj sicer res zanzibarska posebnost, vendar s to razliko, da je zaznavna le v pristanišču. Zanzibar in Pemba dajeta štiri petine svetovne proizvodnje nageljnovih žbic, tri milijone nageljnovcev je na Pembi, milijon na Zanzibaru. Vrednost

letnega pridelka se giblje med tremi in štirimi milijoni angleških funtov, največji kupci je Indonezija, kjer kinčke dodajajo cigaretnemu tobaku. Prvotna domovina nageljnovih žbic so Moluki, od koder so jih pripeljali na Mauritius, s tega otoka pa jih je zanzibarski sultan pred mnogimi stoletji prinesel na vzhodnoafriško obalo.

Tekmec penicilina

Po enajstih letih raziskav (ob stroških skoraj milijon funtov) so v Veliki Britaniji pridobili nov antibiotik, ki uterpe postati tekmecek penicilina. Poskusi so pokazali, da tisti ljudje, ki so alergični na penicilin, nimajo zaradi »cephalosporina« — tako se imenuje novi antibiotik — nobenih nevarnosti in drugih posledic. Spritko tega napovedujejo britanski medicinski raziskovalci, dokaj široko uporabo cephalosporina, ki ga bodo še letos razposlali v vse dežele na preizkušnjo in morda tudi že v prodajo.

Novorojenčki vidijo

Po več poskusih sta ameriška zdravnikova ovrgla močno razširjeno mnenje, da novorojenčki komaj kaj vidijo. Pregledala sta vid 85 dojenčkov, starih od osam ur do deset dni, in ugotovila, da so vsi malčki z obema očesoma sledili premikajočim se predmetom. Potentakem sta lahko mamica in očka prebricava, da ju njun otrok vidi že prvi dan po rojstvu.

VAZNO OBVESTILO GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM, VODILNIM USLUZBENCEM IN VSEM, KI SE UKVARJAJO S PRIPRAVAMI NA 42-URNI DELOVNI TEDI! PRAVKA JE IZSILA PRI ZALOŽNIŠKEM ZAVODU ŽIVLJENJE IN TEHNIKA KNJIGA

Pavleta Kogej:

»ORGANIZACIJA IN PSIHOLOGIJA DELA«

V pripravah prehoda na 42-urni delovni teden pomeni knjiga nepogrešljiv priročnik vodstvom vseh gospodarskih organizacij, zavodov in drugih služb. V njej bo našel praktične napotke in navodila za delo v podjetju vsakdo, ki se kakorkoli ukvarja z organizacijo dela v podjetju, tako vodja kadrovske službe kot ekonomist, vodja oddelka ali delovne skupine.

Knjiga — napisana na podlagi dolgoletnih izkušenj v naših gospodarskih organizacijah in v specifičnih pogojih samoupravljanja — bo postala prav tako nadvse dragoceni pripomoček za vse tiste, ki se neposredno ukvarjajo s problematiko proizvodnje in višje produktivnosti.

Knjigo lahko dobite v vseh knjigarnah in pri založniškem zavodu »ŽIVLJENJE IN TEHNIKA«, LJUBLJANA, LEPI POT 6.

11429

Z vlakom 200 km na uro

Vsako sekundo pogled na 55 m nove pokrajine

Na 24 km dolgi poskusni progi med Forchheimom in Bambergom so imeli zastopniki tiska in radia nov občutek: voznice vagoni, ki jih je vlekel električni lokomotiva, so dosegli hitrost 200 km na uro. To se pravi, da je dvignilo mimo oken, skozi katere so gledali iz vagonov razen domačih tudi britanski, francoski, nizozemski in ameriški novinarji, vsako sekundo približno 55 m nove pokrajine.

V konkurenčnem boju s civilnim letalskim prometom se vrstijo na zahodnonemških železnica že od junija poskusi, katerih cilj je zvišati povprečno hitrost brzcev na elektrificiranih progah od sedanjih 140 na 200 km.

Francoske železnice, katerih vlaki uživajo sloves najhitrejših na evropski celini, so postavile že leta 1956 hitrostni rekord in praktično dokazale, da lahko drvi brzec na progi z ustreznim spodnjim ustrojem celo do 323 km na uro. Na podlagi tehničnih in drugih ugotovitev med sedanjimi poskusi, ki bodo zaključeni prihodnjo pomlad, bodo v delavnicah nemških železnic zgradili prve štiri električne lokomotive »Super E-33«, ki naj bi dosegle hitrost nad 200 km na uro in ki jih bodo pokazali na razstavi prometnih sredstev v Münchnu leta 1965.

Šimpanz kot sopotnik?

Nevsakladni predlog sta objavila dva ameriška letalska oficirja v neki medicinski reviji, da v vsakijski kabini »Geminia« (dvočrka), katere preiskunja je napovedana za prihodnje leto, izprva ne bi bila dva astronauta, marveč samo eden v spremstvu dresirane šimpanza.

R. TIMOTIJEVIČ

Vohuni med nami

Kako so prvi oficirji OZNA likvidirali nemškega vohuna

19. nadaljevanje

Ponarejene rame

»Zadnje sem videl majorja takrat,« je govoril Andreas Lang, »ko mi je rekel: Moje delo z vami je opravljeno. Videla se bova še enkrat, potem pa lahko pričakujemo ugodne rezultate. Še ena stvar je, Andreas, zelo pomembna, mi je rekel s podarkom. Za rane gae. Zdravnik, ki vam bo dal kirurški nasvet in ki bo osebno obdelal ta primer, je naš človek.«

Potem si je hotel še enkrat ogledati padlega borca, ker ga je zanimalo, kakšne rane mora vzeti s seboj.

Presenečen je bil, padlega borca ni več našel v tisti zapušeni kmečki hišici. Tudi stražarja ni bilo. Andreas se je vrnil v svojo sobo in si ogledal luknje v uniformi. Knjatu potem je prišel zdravnik.

»Od kod je prišel ta zdravnik?« je komisar vprašal obtoženca.

»To bi lahko povedal major, jaz ga nisem mogel vprašati,« je odgovoril Andreas.

»Z druge oklepne armade. Ta zdravnik je izpolnjeval posebne naloge. »Abwehra« je naglo odgovoril Engelhart, kakor da hoče s tem zamantjati lastno krivdo.

»Pomredil vam bom rane, ki jih je imel mrtvi borec, mi je rekel zdravnik,« je nadaljeval Andreas. »Se pravi, predlagate mi, naj se to zgodi, sem mu rekel, pa mi je takoj segel v besedo. To so mi že predložili, zdaj preostane samo še izpolnitev ukaza, je rekel zdravnik in dodal, da bodo rane plitve, zgolj površinske, tako da ne bodo prav nič vplivale na

zdravje in splošno počutje. Pa brazgotine, sem ga vprašal. Da, brazgotine so v tem primeru nujne, je rekel zdravnik. Mladi ste, kmalu boste preboleli vse to, je poudaril, hkrati pa je še brskal po torbi z instrumenti.«

Proti jutru, ko se je iz postelje, se močno razširil vonj po zgorelem olju in osmojenem stenju, se je Andreas zbudil še ves omotičen od morfija. Desno nogo, desnico in ramo je imel v povojih. Ko je skušal vstati, se mu je zdelo, kakor da se mu skrečna koža s težavo razteza, vendar je bila bolečina komaj omejena vredna. Rane so bile obvezane s krpmi srajc.

Polkovnik je primaknil stol bliže k postelji in rekel: »Zapomnite si, to je važno! Ko se boste prvič javili iz enote, v katero boste prišli, bodo naši ljudje nenehno spremljali tisto enoto. Še posebej nas bo zanimal sleher, ni premik. Če vam uspe priti do kakšga štaba, bomo to ocenjevali kot vaš poseben uspeh, seveda pa bo tudi na

grada temu primerna. Obveščati nas morate tudi o bližnjem tovaristu, ki bo padel v vaši enoti. O njem nam sporočite vse, kar je znano, da si bomo mogli zagotoviti še drug kanal za stike.«

»Vprašajte majorja, kje je bil takrat!« je naročil predsednik sodišča tolnuca.

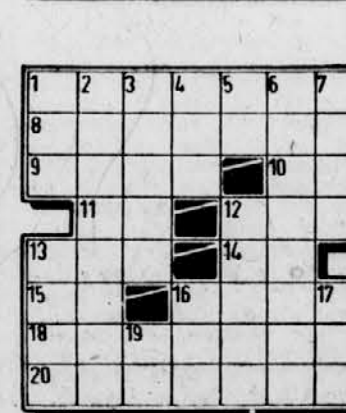
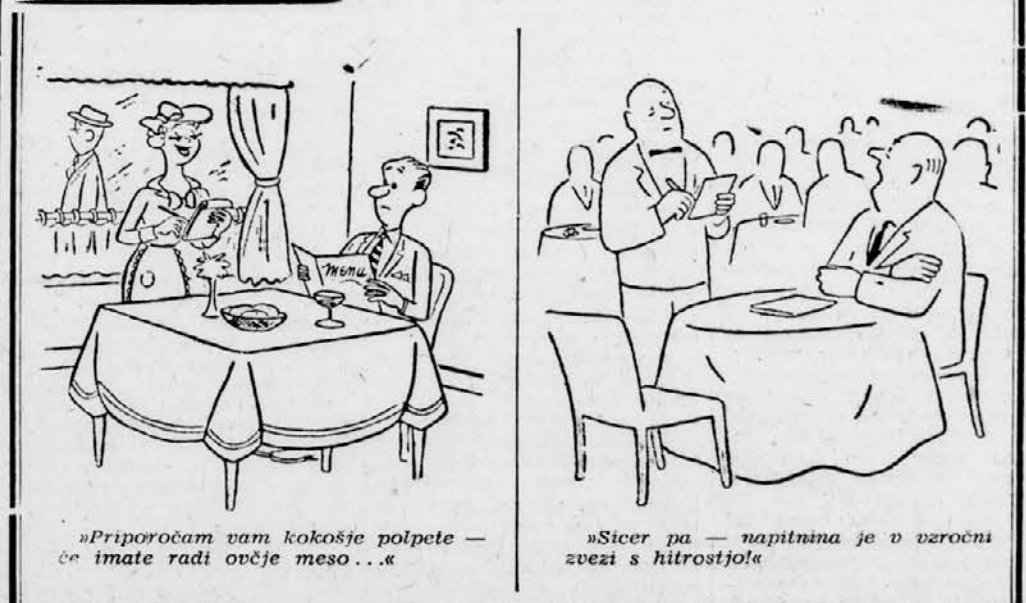
»V 14. essosovskem polku zaradi drugih priprav. Se nekaj naj povem! Mislim, da se tu preveč poudarja moje sodelovanje v Andreasovem primeru. Kolikor sem sploh sodeloval, sem izpolnjeval samo službeno dolžnost.«

Zadnje priprave

»Mrtvi bomo nemo varovali vse, kar nam boste sporočili po njih, mi je rekel polkovnik.« je nadaljeval obtoženi Andreas Lang. »Desni žep na bluzi padlih bo naš pisemski nabiralnik, ki ga bomo redno pregledovali in praznili. Kakor vidite, bodo tudi mrtvi delali za nas. Izvedba zamisli je popolnoma zanesljiva.«

Potem je Andreas opisal, kako mu je polkovnik dva dni dajal do podrobnosti izdelane naloge ter jih ponavljal in vedno iznova preverjal. Společita je skušal Andreas preslišati vprašanje, ali je bil tudi Dušanov desni žep tak pisemski nabiralnik, nato pa je povedal vsebino svojega prvega sporočila.

Za dobro voljo

Križanka

VODORAVNO: 1. ameriški filmski igralec angleškega rodu (Stewart), 8. sukljena cev za destilacijo, 9. rdečast planet, 10. kemični znak za radij, 11. vprašalnica, 12. redja potenca, 13. kratka palica z debelejšim koncem, 14. ploskovna mera, 15. predlog, 16. polotok v Greni morju, 18. srbski vladar iz 12. stoletja, utemeljitelj dinastije, 20. smrdljiv plin, ki nastane pri prepevjanju organskih snovi.

NAVPIČNO: 1. nizka olesnela rastlina, 2. posebna smer v umetnosti in literaturi, 3. vžar v starorimski hiši, 4. del glave, 5. avtomobilska oznaka Gréje, 6. starodavna pokrajina na Apeniškem polotoku, 7. bivši avstrijski knežev (dr. Julius), 12. starodaven narod v severni Italiji, po katerem se imenuje del Alp, 13. železno vino, 16. mongolski vladarski naslov, 17. poljska cvetlica z seškim rdečim cvetom, 19. kemični znak za molibden.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. tramper, 8. rekla, 9. kot, 10. py, 11. Memfis, 14. trier, 15. Ivan T(avčar), 16. Rim, 18. sekčar, 21. Kristan.

STRAŽA PRED WILLSONOVO HISO — Ker so vodji britanskih laburistov Haroldu Willsonu neznani nedavno zagrozili za atentatom, stoji že nekaj dni policaj pred njegovo hišo v londonskem predmestju Hampstead Garden (na sliki). Foto: AP

VOJNA SE NADALJUJE — Videti je, da po padcu Diemovega režima ni prišlo do nobenih sprememb v politiki vlade do gibanja Vietkong. Iz Južnega Vietnama še nadalje prihajajo redna poročila o spopadih med vladnimi četami in osvobodilnim gibanjem. Slika prikazuje vojaške južnovietnamske vlade, ki se po neki akciji proti zverilec Vietkongu v džungelskem predelu vkrucujejo na ameriške helikoptere.

OSWALDOVA MATI NA TISKOVNI KONFERENCI — Slika prikazuje mater Leeja Oswald, ko si iokaie popravila očala med petkovno tiskovno konferenco v Fort Worthu. Novinarjem je izjavila, da je prepričana o sinovi nedolžnosti. Foto: AP

BODOČI CENTER LJUBLJANE? — V železniškem biroju so večeraj odprli razstavo zazidalnih predlogov za ljubljansko središče. Javnemu natečaju se je odzvalo 27 arhitektov, prvo nagrado pa je dobil prof. inž. Edo Ravnikar. Foto: Svabič

Nadaljevanje s prve strani

Hruščov

napredaj. Hruščov je pristavil, da je partija odločno obsojila in za vselej likvidirala take in podobne metode.

Nadajte se Hruščov dejal, da uporaba kemijskih proizvodov hkrati z mehanizacijo pomeni revolucijo v kmetijstvu in odpira pot največji stopnji produktivnosti dela. Čez sedem let bo sovjetska prebivalstva 250 milijonov, leta 1990 pa okrog 300 milijonov. Torej je že zdaj treba storiti vse — je rekel Hruščov — da bi zagotovili nivo proizvodnje in izobilje blaga za široko potrošnjo, tako da bi ljudstvo lahko imelo korist od komunistične družbe. V letu 1980 bo za kritje vseh potreb države potrebnih 18 do 19 milijard pudov žita, 30 do 32 milijonov ton mesa, 170 do 180 milijonov ton mleka in 12 milijonov ton sladkorja. »Doseči takšen nivo je glavna naloga partije in ljudstva v razvoju kmetijstva,« je rekel Hruščov. »To bo konkretna uresničitev programa naše partije.«

Prvi sekretar CK KP SZ je zlasti poudaril, da je industrializacija osnovna vprašanja kmetijskega razvoja in da je veliko bolj koristno zdaj usmeriti sedanja sredstva v razvoj kmetijske industrije in v proizvodnjo mineralnih gnojil, zboljšanje strukture setevnih površin ter razširjanje irigacijskega sistema lahko omogočijo večji pridelave žita. Hruščov je dodal, da je materialna zainteresiranost eden najvažnejših stimulansov za povečanje pridelka. »Za boljše delo in za večjo produktivnost dela morajo kmetijski delavci dobiti večje,« je poudaril Hruščov.

V svojem referatu je Hruščov dejal, da se bo v prihodnjih letih precej povečala proizvodnja obilice in obutve in sploh blaga za široko potrošnjo, pri čemer naj sintetični material in drugi proizvodi kmetijske industrije odigrajo največjo vlogo. Hkrati je apeliral, naj se poveča kakovost blaga za široko potrošnjo, rekoč, da ni mogoče še naprej trpeti tega, da so sovjetske tkanine, obutev in drugo blago za široko potrošnjo pogosto videti slabši od tujega blaga. Hruščov je dejal, da bo povečanje proizvodnje kmetijske industrije omogočilo, da se bo precej pocenilo blago za široko potrošnjo.

Na koncu je Hruščov dejal, da nadaljnji razvoj proizvodnje opreme za kmetijsko industrijo narekuje izplet sodelovanja v tej proizvodnji z drugimi socialističnimi državami. Dodal je, da bi lahko dobave te opreme iz socialističnih držav v Sovjetsko zvezo dosegle v prihodnjih sedmih letih vrednost okrog milijard rubljev. Zavzel se je tudi za razširitev poslovnih stikov z zahodnimi državami, rekoč, da je Sovjetska zveza pripravljena nabaviti pri družbah na Zahodu celotne opreme za kmetijsko tovarne in druga podjetja.

Razen članov CK KP SZ in kandidatov za člane CK se udeležuje plenuma tudi okrog šest tisoč delegatov, od voditeljev republik, pokrajinskih in oblastnih partijskih organizacij do uglednih znanstvenikov in naprednih delavcev, direktorjev sovjetskih inženirskih kolhozov, kakor tudi najbolj znani kmetijski strokovnjaki države.

»Deveti krogi« so že tedaj predvajali v nekoliko skrajšani verziji, za reprizo te dni in za predvajanje po vsej Zahodni Nemčiji pa so ga precej skrajšali. Kakor so izjavili javnosojuzni izvozniki filmov, imeli partner proste roke, kar zadeva morebit-

Pravilniki o zdravstveni zaščiti naj utrdijo tudi pravice zavarovancev

Zasedanje skupščine jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja

BEOGRAD, 9. dec. (Tanjug). Na petem zasedanju skupščine jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja, ki je bilo danes v Beogradu, so pozitivno ocenili prizadevanje, da bi s pravilniki komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja o načinu uveljavljanja zdravstvene zaštite zagotovili čim učinkovitejšo zaščito občanov.

Na zasedanju skupščine so razen o teh pravilnikih razpravljali tudi o problemih sklepanja pogodb za zdravstvene storitve med socialnimi zavarovanjem in zavarovalništvom in o poročilu o delu za sestavljanje načrtov o potrebah zavarovanja za prihodnje leto.

Udeleženci zasedanja so poudarili, da so v nekaterih pravilnikih natančno določene dolžnosti in obveznosti zdravstvenih ustanov, zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev, kakor tudi pravice zavarovancev do zdravstvene zaštite, vendar pa se kaže v praksi dve glavni slabosti. Nekatere komunalne skupnosti so sprejele pravilnike, katerih določbe niso neposredno sprotne zakonskim predpisom, vsem ko so pravilniki večine skupnosti formalno uskladeni s predpisi, v bistvu pa omejujejo posamezne

82 mrtvih ob letalski katastrofi

ELKON (Maryland), 9. dec. Sinoči je v bližini mesta Elkona, v ameriški državi Maryland, eksplodiralo v zraku veliko štirimotorno reaktivno letalo Boeing-707. Letalo, v katerem je bilo 82 potnikov in članov posadke, se je v plamenu zrušilo na zemljo. Nesreče ni preživel nihče. Letalo Boeing-707 družbe »Pan American« je letelo na liniji Portorico—Philadelphia.

Po prvih poročilih policije je bilo velik del letala po eksploziji letala povzročila strela. — Ostanke velikega »Boeing-707« so v plamenu padli na neko poplavljenno polje okoli 3 km od Elkona. Letalo je eksplodiralo v zraku,« je izjavil predstavnik marylandске policije.

Helen Warner, ki stanuje v bližini kraja, kjer se je letalo zrušilo, je izjavila, da je bila eksplozija oglušujoča. »Po nenavadno močnem bleisku, se je zaslusila strahovita eksplozija. Fomisila sem, da je eksplodirala atomska bomba.«

Mladi Jerry Greenwald, ki je videl nesrečo, je prav tako izjavil, da je prvi bil pomislil na eksplozijo bombe. »Na nebu sem zagledal močan blisk, obise letala in nekaj trenutkov kasneje, kako se je eno krilo ločilo od trupa in gorode padlo na zemljo,« pripoveduje Grinwald. »Za klicom so posamezniki padli na zemljo tudi ostali deli letala. Videl sem celo, kako so padli ljudje. Bilo je grozno. Ko je trup letala treščil ob zemljo, je prišlo do druge eksplozije.«

Ugodni rezultati turistične sezone

BEOGRAD, 9. dec. (Tanjug). Na današnji seji zveznega odbora za turizem, ki jo vodi predsedavala Milka Kufrić, je bilo rečeno, da so rezultati letošnje turistične sezone neoprijetljivi ugodni. V 11 mesecih letošnjega leta je namreč devizni dohodek od turizma narasel za kakih 70 %, število nočnih tujih turistov pa za 44 %. Ta uspeh bo še večji, ker smo letos turistično sezono v primerjavi z lanskimi znatno podaljšali. Več hotelov v Dubrovniku, Opatiji, Hercegovnem in drugih turističnih centrih bo odprti tudi pozimi.

Mestni svet Maribora o urbanističnih problemih

MARIBOR, 9. dec. — Mestni svet Maribora je noč razpravljati o nekaterih urbanističnih problemih. Sprejeli so načrt za zazidavo Jadranske ceste, tako da bodo ob njej zgradili 600 stanovanj v petih stolpnicah namesto 400 previdenih stanovanj v devetih pol-stolpnicah. Odobrili so lokacijo za novo pivovarno in sladarno podjetja Talis med Betnavskim gozdom, magistrato, bodočo južno magistralo in Ljubljansko ulico. Imela bo zmogljivost 100.000 hl piva in 5000 ton sladkorja. Razvoj so tudi lokacijo za razvoj podjetja Elektroindustrija in splošno montažo Maribor ob Tržaški cesti, južno od Elektrokovine, s katero bo to podjetje delalo v kooperaciji. Sklenili so naročiti tudi idejni načrt za mednarodno avtomobilsko cesto E-93 na področju mesta Maribora ob križišču avtomobilskih cest na Tenznu od predora v Kozah.

»Okrogla miza« francoskih socialistov končana

PARIZ, 9. dec. (Tanjug). V Parizu je bil sinoči končan dvodnevni sestanek kakih 100 francoskih socialistično usmerjenih politikov, aktivistov in članov organizacij. Sestanek so sklicali na pobudo Socialistične stranke Francije (SFIO).

Na tem prvem srečanju, ki je imelo značaj pripravljalskega sestanka, so sklenili, da bodo med februarjem in junijem prihodnje leto štirje sestanki, na katerih se bodo razgovarjali o ideoloških problemih socializma, o definiciji osnovnih načel demokracije socializma, o glavnih notranjih in mednarodnih spopadih in političnih vprašanjih in naposled o tem, kakšna naj bi bila socialistična stranka.

Pa še to

OROŽJE HKRATI Z VSTOPNICO — Domelci ne katerih kinematografov v Parizu: mlade ženske, ki se same namenijo v kino, dobijo hkrati z vstopnico tudi dolgo iglo, da se z njo otresajo vsiljivih kavalirov v temi. Majhna anketa kaže, da so gledalke navdušene in hvalje za hladno orožje zlasti med predstavami filmov, katerih naslove spremlja na oglašnih deskah pripis »Mladini neprimerno«.

Zahteve sindikatov

Brazilski sindikalni prvaki zahtevajo povečanje minimalnih mezd od 1. januarja za 100 odstotkov

RIO DE JANEIRO, 9. dec. (Tanjug). Na zasedanju sindikalnih prvakov 22 zveznih držav Brazilije so sprejeli resolucijo, ki zahteva, da je treba povečati sedanje minimalne plače zaposlenega osebja v vsej državi za 100 odstotkov.

Prvaki glavnih nacionalnih sindikalnih organizacij prav tako zahtevajo, naj nacionalni kongres sprejme načelo gibalnih plač, ki bi se vedle v skladu z naraščanjem življenjskih stroškov v deželi. Od 1. januarja 1964 po dvoji minimalne plače delavcev, takoj nato pa da nadalje zviša plače sorazmerno s povečanjem življenjskih stroškov. Predsednik Goulart je že napovedal, da bo predložil zakon o šestmesečnem periodičnem zvišanju plač delovnih ljudi v skladu z naraščanjem življenjskih stroškov, ki se vsak mesec povečajo za okrog 10 odstotkov.

Darilo tovarne »Boris Kidrič« Titu

MARIBOR, 9. dec. — Predstavnik Tovarne železniških vozil Maribor so večeraj popoldne izročili predsedniku Titu v modrem viahu med vožnjo iz Ljubljane do Pula maketo salona »20« za modri vlak v razmerju 1:10. Ta salon so izdelali v tovarni Boris Kidrič v Mariboru.

Zagrebski strokovnjak je izumil refrakcijski geofon

Izum je uporabljen pri geoloških raziskavah tal

ZAGREB, 9. dec. (Tanjug). Zagrebski strokovnjak ing. Drago Dašić je konstruiral prototip potresomernege refrakcijskega geofona, ki ga lahko uporabljajo pri geoloških raziskavah tal, temelje poslopij, mostov in ležišč rude kakor tudi pri proučevanju geološke sestave zemlje do globine več sto metrov. Dašićev izum tehtja samo 650 gramov. Registrira tudi tresljaje zemlje, ki nastanejo ob potresu ali iz kakih drugih vzrokov.

Vreme 9. XII. 1963

Prognosa

VREMENSKA SLIKA: Nad Balkanom, srednje Evrope in Skandinavije je potročje visokega zračnega pritiska. Atlantske frontalne mase potujejo na njegovem severnem obrobju na zahod, v višinah dotokajo nad naše kraje ob hladnih severnih vetrovih hladne zračne mase.

NAPOVEDI: SLOVENIJA

Jutri bo jasno. Najnižje nočne temperature bodo med -6 in -10, na Gorenjskem in v Trzinu med 10 in 15, v Primorju 0, najvišje dnevne okoli 0, v Primorju 10 stopinj C. Zjutraj bo po kotlinah zamrzlo.

JUGOSLAVIJA

Pretežno jasno in hladno bo. Tudi v sredo bo še lepo in hladno.

Zakaj tako?

Premalo razumevanja za izredno izobraževanje

Za izobraževanje na rednih šolah je večidel mogoče dobiti stipendijo. Posamezna podjetja in zavodi dajejo sicer znatna sredstva za štipendiranje na rednih šolah, mnogo manj pa kažejo razumevanja za izobraževanje na izrednih šolah. Slušaletelj teh šol se v veliki meri izobražuje na svoj strošek.

Na strokovnih oddelkih zavoda za izobraževanje odraslih v Novem mestu je vpisanih več slušaletjev, ki so sicer v rednem delovnem razmerju, kar pomeni, da se izobražujejo poleg redne zaposlitve. Izkušnje potrjujejo, da se strokovni kadri, ki se izobražujejo na delovnem mestu, veliko bolj obnesejo v proizvodnji kot tisti iz rednih šol, ki med solanjem nimajo sika s prakso. Vzlic temu je opaziti, da nimajo podjetja glede financiranja izobraževanja kadra na rednih in izrednih šolah enakega kriterija.

V četrtem seminarju strojnega oddelka navedenega zavoda je 18 slušaletjev. Samo pet jim prejema finančno pomoč svojih podjetij. Na lesnem oddelku prejema študentsko stipendijo samo štiri od dvanajstih. Solnina za solanje na izredni šoli pa je precej visoka in marsikoga odvrne od vpisa, če nima pomoči podjetja, v katerem je redno zaposlen.

Takšen odnos do izrednega izobraževanja je posledica kratkovidne ali nikakršne kadrovske politike kolektiva in njegovih organov. Na dolgo in široko razpravljajo o strojih in proizvodnji, pri tem pa nič ne mislijo na ljudi, od katerih je izključno odvisna rentabilnost stroja in visoka proizvodnja. (r)

CERKNICA

Obnovili so lokal »Delikatese«

V Cerknici so nedavno preuredili in obnovili lokal »Delikatese«, obrat trgovskega podjetja »Skoceljane na Rakeku ter nabavili hladilnik vitrin in odprt hladilnik za sveže meso, ki sta veljala skupno 2 milijona dinarjev. Poleg prodajalne so preuredili tudi kuhinjo in kupili zanj novo opremo. Lokale je preuredilo splošno gradbeno podjetje »Gradiscec Cerknica, stroški pa so znašali približno 2,5 milijona dinarjev. R. V.

Cankarjev večer v Trbovljah

V četrtek, 12. decembra bo v trboveljskem klubu Svoboda II. Cankarjev večer. Sodelovali bodo člani gimnazijskega recitatorskega zbora, ki so sami pripravili scenarij. Prav tako bodo dijaki trboveljske gimnazije pomagali pri tehnični izvedbi proslave. Večer pripravljajo pod okriljem sveta Svoboda in prosvetnih društev trboveljske občine. Z njim bodo gostovali v vseh klubih v Trbovljah, posebno predstavo pa so namenili delavcem v samskem domu SGP »Zasavje«. F. R.

LESCE

Veriga skrbi za nove strokovnjake

Tovarna verig »Veriga« v Lescah stipendira 24 slušaletjev na srednje tehničnih šolah in fakultetah. Letno dokonča študij 6 do 7 slušaletjev. Za izobraževanje kolektiva pa v tovarni organizirajo občasne seminarje in tečaje. V uk vamejo vsako leto okoli 15 vajencev. Trenutno imajo 64 vajencev v vseh treh letnikih.

TRŽIČ

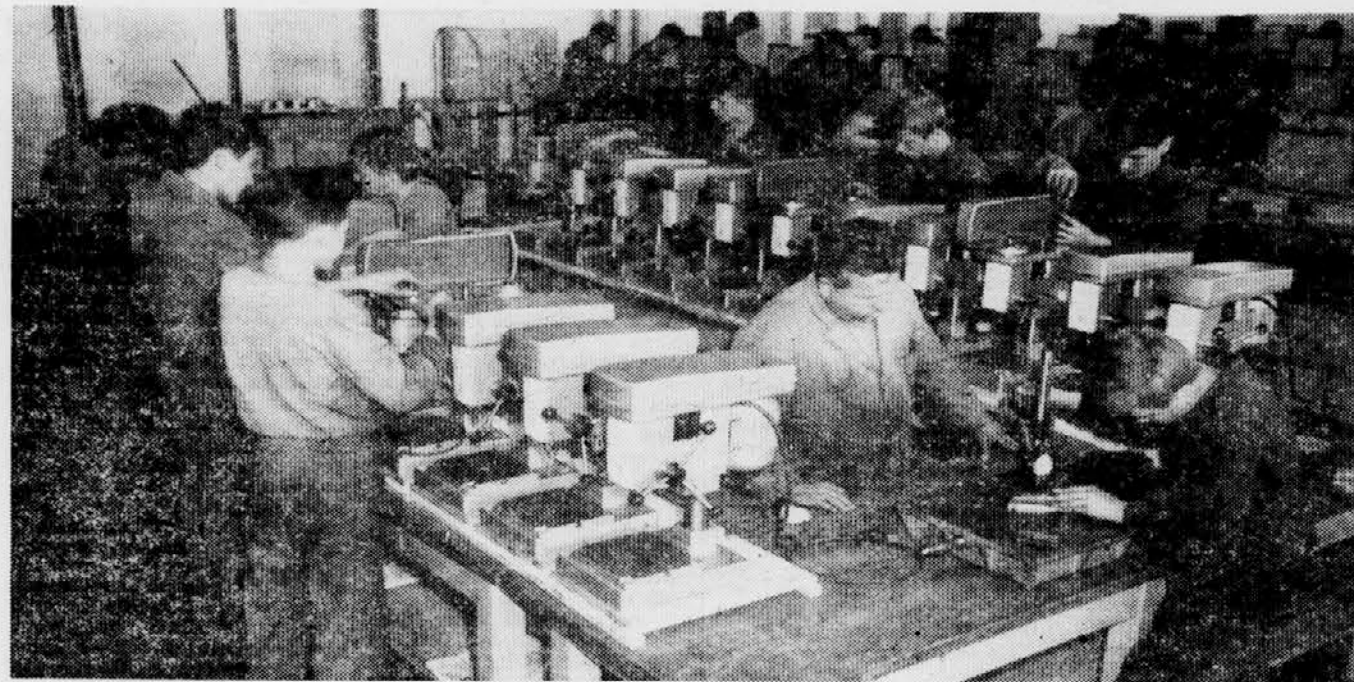
Eno leto lokalne radijske postaje

Te dni je minulo leto, odkar deluje v Trziču lokalna radijska postaja. Trzič v tem obdobju je bilo na sporedu 78 rednih in dve izredni oddaji. Do oktobra sta bili dve oddaji tedensko, od tedaj dalje pa imajo tri. Po novem letu nameravajo upeljati še četrto. Doslej je Radio Trzič seznanjal občane ob sredah, sobotah in nedeljah o tekočih dogodkih v komunih, o problemih, ki jih obravnava občinska skupščina ali ostale družbeno-politične organizacije, o delu krajevnih organizacij in delovnih kolektivov.

Tržičani radi poslušajo svojo radijsko postajo, predvsem zato, ker jih sproti seznanja z dogajanjem v družbeno-političnem življenju komunne, več kot štiri tisoč. Zlasti v krajih, kjer so obrati drobne industrije, npr. v Senterju in Žužemberku ter bližnji okolici, ni več proste ženske delovne sile, še manj pa moške.

165 novih stanovanj

V Trziču občini trenutno gradijo okrog 165 stanovanj. Od tega v družbenem sektorju 138 in v zasebnem 27. V Bistrici so začeli jeseni graditi tri 20-stanovniške stolpce, ki bodo dograjeni ob letu. V sklopu trgovsko-stanovanjskega centra v Trziču gradijo stolpce s 58 stanovanji.

IZDELAVA NAMIZNIH VRTALNIH STROJEV v delavnici šolskega centra kovinarske stroke v Kopru. Foto: Likar

Štirje učni zavodi v eni hiši

Center kovinarske stroke v Kopru si že sam ustvarja dohodek

Pred nekaj leti zgrajen šolski center kovinarske stroke v Kopru daje danes stroho kar štirim učnim zavodom: triletni poklicni šoli za orodjarje, strojne ključavničarje, rezkalce, strugarje, avtomehanike, kovače in varilce (okrog 200 učencev), vajeniški šoli za vajence, ki so zaposleni po raznih podjetjih in delavnicah (150 učencev), posebnim oddelkom za 20 moskovskih vajencev, izrednim študentom tehnične srednje šole, ki imajo tu svoj strojni oddelk ljubljanske Tehnične šole (45 dijakov), in fakulteti za strojništvo, ki jo uspešno obiskuje (kot izredni študenti) nekaj čez 40 že zaposlenih strojnih tehnikov. (Kot diplomanti prve stopnje bodo to fakulteto prvi dokončali prihodnje leto).

Spridlo še neizdelanega sistema financiranja srednjega šolstva prinaša ta raznolikost dokaj težav. Sedaj ga financirajo koprski občina, okrajna gospodarska zbornica, podjetja in delno celo študentje sami. Vendar je omembe vredno, da si išče ta šolski center iz leta v leto več lastnih dohodkov, ki jih ustvarja v svojih delavnicah v skladu z učnim programom poklicne šole kovinarske stroke. Z gro-

sisti sklepajo pogodbe o dobavi nekaterih izdelkov, v okviru letnega plana izdelave v skladu z učnim programom. Med temi so »Nanos« v Kopru, koprski »Trgovca« in ljubljanska »Metalika«. Njihovi glavni izdelki so vrtalni stroji od 6 do 10 mm, ročne stiskalnice, razna orodja, ki so predvidena z učnim programom kot so primerni, klešče, kladiva, loki za žage in pod. S to dejavnostjo ustvarja šola letos že okrog polovice dohodkov, ki so ji potrebni za redno poslovanje. F. M.

Krvavec pred zimo

Na Krvavcu je že vse pripravljeno za letošnje zimsko sezono. Sedaj zaključujejo se zadnja dela na zidnici — vlečnici. Le-to so letos skoraj v celoti obnovili in modernizirali. Na novo so postavili tudi nosilne stebre, ki so precej širši od prejšnjih, to pa bo za hitro in varnejšo vožnjo velikega pomena. V domu na Krvavcu bodo letošnje zimo verjetno odprli tudi servis za popraviljanje smučí, opremo zanj pa bi prispevalo podjetje »Eliane«. Naj omenimo še to, da bo letos v vseh prostorih doma na Krvavcu

Mala anketa

Postavili smo eno samo vprašanje

»Katero so svetle in katere senčne strani vašega poklica in življenja?«

EMIL LESJAK, tehnik v livarni To-

varne avtomobilov in motorjev (Maribor): — Svoj poklic imam rad vendar ne morem reči, da sem v službi povsem zadovoljen. Iskreno si želim, da bi delali v boljših pogojih, da bi čimprej dobili sodobnejšo strojno opremo. Radi bi namreč proizvajali boljše in si tako tudi zboljšali delovne pogoje. Prepričan sem, da bo hkrati z razvojem našega podjetja moderniziran tudi naš obrat.

ANTON EMERSIC, kmetovalec v Višnji: Sadevjak je letos tako obrodil, da si več sadja nisem mogel želeti, toda kako naj ga prodam? Do sredine oktobra sem dobil za kilogram najboljšega sadja le 30, potem 35 dinarjev. Kakšno lepoto o bi bilo, če bi ta sadevjak lahko prestavil iz Haloz h kakemu večjemu mestu.

MARTA VUJEČ, tajnica pomurske turistične zveze: — Naposled smo med pomurskimi občinami porušili pregrado tudi v skupnih turističnih prizadevanjih. To buči težnjo po izdelavi skupnega obsežnega programa za nadaljnji razvoj turizma. Spoznanje je prišlo z dokajšnjo zamudno, kajti razvoj turizma je že močno prehitel vse Pomurje.

JOZE PLAVEC, direktor zavoda za zaposlovanje v Novem mestu: — Ljudem kruh že ponujamo. Letos smo izdali že več kot tisoč nakazil za zaposlitev žensk, vseh nakazil pa že več kot štiri tisoč. Zlasti v krajih, kjer so obrati drobne industrije, npr. v Senterju in Žužemberku ter bližnji okolici, ni več proste ženske delovne sile, še manj pa moške.

JOZE PLAVEC, direktor zavoda za zaposlovanje v Novem mestu: — Ljudem kruh že ponujamo. Letos smo izdali že več kot tisoč nakazil za zaposlitev žensk, vseh nakazil pa že več kot štiri tisoč. Zlasti v krajih, kjer so obrati drobne industrije, npr. v Senterju in Žužemberku ter bližnji okolici, ni več proste ženske delovne sile, še manj pa moške.

Iz današnje prve izdaje

VELENJE — Delavski klub v Velenju je priredil degustacijo briških vin kmetijske zadruge Brda z namenom, da bi se kvalitetno vino iz Brd plasiralo tudi na tem področju Slovenije. Udeleženci so preizkusili znana briška vina — rebulo, merlot in tokaj.

Odkritje spomenika padlim borcem v Borjani

V Borjani ob Nadiži so v nedeljo odkrili spomenik padlim borcem NOV in žrtvam fašističnega nasilja. Naredili so ga vaščani s prostovolnim delom. Ob slovesnosti je govoril Jože Gruntar, predstavnik občinskega odbora ZB Tolmin. V kulturnem programu je sodeloval pevski zbor iz Tolmina in učenci osnovnih šol iz Borjane in Kobariča. -jp

SEŽANA

Priprava za ustanovitev krajevne skupnosti Občinski odbor SZDL v Sežani je obravnaval več problemov v zvezi z ustanovitvijo krajevnih skupnosti v tej občini. Razpravljali so predvsem o delovnem področju teh skupnosti, o organih in postopku za njihovo izvolitev. Govorili pa so tudi o financiranju in območjih krajevnih skupnosti. V sežanski občini bodo že v kratkem ustanovili krajevne skupnosti tam, kjer je vse že dovolj pripravljeno. V ta namen so določili poseben aktiv, občinska komisija za statute krajevnih skupnosti pa bo pobližala pri sestavi njihovih osnutkov. L. R.

Nov lovski dom v Novi Gorici

V nedeljo so odprli v Novi Gorici nov lovski dom, ki ga je v lastni režiji zgradila gojska lovstva zveza. Ob tej priložnosti so odkrili tudi spominsko ploščo sedemnajstim padlim borcem-lovcem v bivšem gojskem okraju. Ob otvoritvi je govoril prvi borcec Franc Pranter. Odkrili so tudi novo trgovino z ribskimi in lovskimi priborom in splošnimi rekviziti. -jp

Vsakdanjosti

Na svoj, šegav način Joža Bertoncelj z vsakomur rad pokramlja.

Joža in njegove tri čaplje

Mladih kovačev še vedno ni od nikoder

Kamna gorica, decembra. Živostrebni jesenski akvarel pod Jelovico se je na vlagi spremenil v sivo zasedo megle. Pot prihaja iz nje, pot drži vanjo. Tu in tam temna gmota niše, žuborenje še kar naraslega potoka in nazobčan niz smrekovih vrhov, ki se razpokoče vsipa na pot. In prek vsega drobno in kar malce lepljivo pršenje vlage.

Od šestih do dveh, ali približno tako; kakor pač nanesejo volja in vreme, čaš in opravki, je Joža začasno v očeh. Električni meh plaha tenko sapo v žerjavico, mračna kovačija je polna isker in udarci kladiva vabijo otročaje iz bližnjih in daljnjih hiš malce osamele Gorice; prihajajo s klaftrskimi kosi kruha posedat pred Jožino kovačijo in razdovedno kukanje v njegovo delavnico jim je prešlo že kar v navado.

In tako vsak dan, od šestih do dveh zaračeo železo v oči. Trda roka, žive oči in šegave besede, to je prvo, kar ima Bertoncelj Joža pripravljeno za vsakega, ki povabljen ali pa kar tako pride v njegov, zares samo njegov svet, majhne, že napol razpadle kovačije pod strmim bregom med zadnjimi hišami nekdanje slavne vasi.

To pot kladivo ne bije. Joža je sklonjen nad skovane oblike, kar ne more se odtrgati od njih, od misli s katerimi daje čapliam peruti in trsu v glavo. Joža je skoval mrežo za centralno kurjavo, za nekoga tam v Trstu. Motiv ni vsakdanji, vsaj za kladivo ne: tri čaple so vzletele iz trsa. Lirčen motiv, ki bi ga verjetno Japonci z najboljšimi nežnimi barvami svoje palete in

najbolj rahlimi črtami ogleda znali še najbolje uporabiti. Toda Jožina mojstrovina ni težka, ni železna, zdi se mi, da so čaple res vzletele, da se vsrje res vzbujalo pod sunki vetera. Majhen kos lirike, ostane neke pravljice, za otroke in odrasle. In vendar vse iz železa, skovano na tla, s težkim kladivom in morda s še težjo roko; težko od dela in težko od let.

Joža Bertoncelj nekatere imenujejo poslednjega kovača stare Kroke. To morda ne bo povsem držalo, saj če izvajamo kovače, ki kujejo vse tisto kar gre širom sveta in domovine in kar nam je tako ali drugače všeč, ki kujejo bolj serijsko; sta potem še Legatov Joža in Solarijev Filip, ki kujeta tako bolj na svoje, kakor Bertoncelj.

Prava kovaška umetna obrt bo izumrla, meni Joža. Požene meh, da bi se ogenj razgorel in da bi bilo v kamri svetleje. Nekaj fantov bi se moralo učiti teh reči. Vbadati se z oblikami, kovati sebi in drugim v veselje, ne pa delati vse naglo, brez sapa in za vse trgovine na tem svetu. Rad bi tudi pomagal, komu kaj pokazal. Poslal sem že sem ter tja kak predlog, tudi na svet za prosveto in kulturo, a mi še niso utegnili odgovoriti.

Veliko ljudi prihaja sem, tudi tujci. Nekd Nizozemec je prišel poleti in dejal, naj mu skujem mrežo za kamnina kateri naj upodobim motiv iz »Krst« pri Savici. Veliko smo se ubadali, kako naj izgleda stvar, da ne bo podobna jaslicam, pa smo jo le izvili in skovana je bila še kar prijetna za oko.

ILIRSKA BISTRICA

92 milijonov za novi obrat

V obratu za proizvodnjo raznih kislin kmetijsko-industrijskega kombinata končajo te dni gradbena dela na objektu, v katerem bodo predelovali vinske droži v kalcijev tartrat. Le-ta je potreben za proizvodnjo vinske kisline in smo ga morali doslej uvažati. Ko bo začel novi obrat v prihodnjem januarju obratovati, bo ta uvoz odpadel: letno bodo v tartrat predelali okrog 1.800 ton droži, s to količino pa bo mogoče kriti vse potrebe po tartratu v državi. — Z opremo vred bo stal novi obrat 92 milijonov dinarjev.

Pred kratkim so tu uvedli tudi nov proizvodni postopek v proizvodnji mlečne kisline. Posledica novega proizvodnega postopka je povečanje te proizvodnje za 50 odstotkov. F. M.

MOKRONOG

Slabo gospodarjenje v »Meso-izdelki«

Podjetje »Meso-izdelki« ima prisilno upravo, ker je poslovalo z izgubo. Pregled poslovanja bo pokazal, zakaj je nastala izguba in kdo je za to odgovoren, ker je imelo dobre pogoje za aktivno poslovanje. Vse kaže, da bo to podjetje likvidirano. Mokronožani pa dobivajo sedaj meso iz zadržne klančnice v Senterju, niso pa z njim zadovoljni. Trdijo, da dobavljajo klančnice v Senterju v Mokronogu samo meso slabše vrste. Če bi uvedli prodajo mesa po kakovosti, kot je predpisano, bi tako negodovanje kaj kmalu odpadlo. P. R.

KRIŽE

Pred dnevom JLA

V Krizah pri Trziču so se že začeli pripravljati na praznovanje 22. decembra, dneva JLA. Ob prazniku bodo izvedli dve akademiji: prva bo za pripadnike JLA tamkajšnje garnizije in učence osmetek, druga pa za ostale prebivalce. Program za akademiji pripravljajo DPD Svoboda, šola, pripadniki JLA in družbenopolitične organizacije. C. R.

ŠE 504 URE
NITINE POLN
MESEC DNI

in končana bo VELIKA VARTEKSOVA NAGRADNA PRODAJA, ki bo tekla do konca tega leta.

Poleg možnosti, da izpolnite garderobo s kakovostnimi površniki, suknjiči, in oblekami iz naše bogate izbire najnovejših modelov in desenov, smo vam pripravili tudi lepo presenečenje — NAGRADE. V teh hladnih jesenskih dneh

Vas bo prijetno varovala pred mrazom VARTEKSOVA OBLEKA: topli jopiči, plašči in obleke.

VARTEKS se vam zahvaljuje za obisk.

VARTEKS vas nagraduje s kvaliteto, morda pa tudi z eno od teh nagrad: z avtomobilom, mopedom ali s kakim drugim dragim predmetom.

VELIKA
NAGRADNA
PRODAJA
TRAJA
DO 31. XII. 1963

VELIKE
NAGRADE

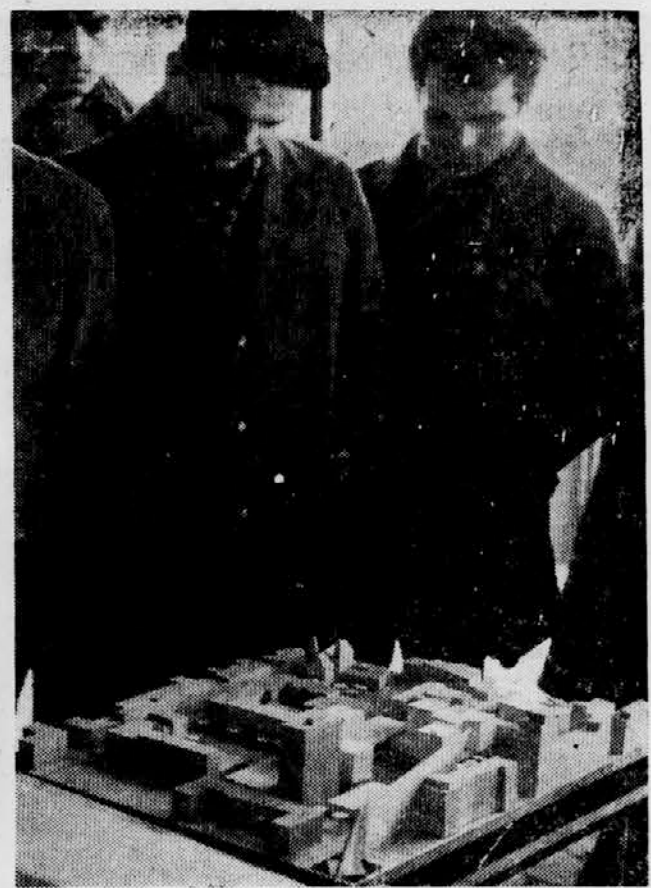
STRAŽA PRED WILSONOVO HIŠO — Ker so vodji britanskih laburistov Haroldu Wilsonu neznani nedavni grozovitosti, stoji že nekaj dni policaj pred njegovo hišo v londonskem predmestju Hampstead Garden (na sliki). Foto: AP

VOJNA SE NADALJUJE — Videti je, da po padcu Diemovega režima ni prišlo do nobenih sprememb v politiki vlade do gibanja Vietkong. Iz Južnega Vietnama še nadalje prihajajo redna poročila o spopadih med vladnimi četami in osvobodilnimi gibanjem. Slika prikazuje vojake južnovietnamske vlade, ki se po neki akciji proti gverilcem Vietkonga v džungelskem predelu vtrčujejo na ameriške helikoptere.

OSWALDOVA MATI NA TISKOVNI KONFERENCI — Slika prikazuje mater Leeje Oswald, ki si jokuje popravila očala med petkovno tiskovno konferenco v Fort Worth. Novinarjem je izjavila, da je prepričana o sinovi nedolžnosti. Foto: AP

BODOČI CENTER LJUBLJANE? — V železniškem biroju so večerj odprli razstavo zazidalnih predlogov za ljubljansko središče. Javnemu natečaju se je odzvalo 27 arhitektov, prvo nagrado pa je dobil prof. inž. Edo Ravnikar. Foto: Svabič

Nadaljevanje s prve strani

Hruščov

napredaj. Hruščov je pristal, da je partija odločno obsodila in za vselej likvidirala take in podobne metode. Nadalje je Hruščov dejal, da uporaba kemijskih proizvodov hkrati z mehanizacijo pomeni revolucijo v kmetijstvu in odpira pot največji stopnji produktivnosti dela. Čez sedem let bo sovjetskega prebivalstva 250 milijonov, leta 1980 pa okrog 280 milijonov. Torej je že zdaj treba storiti vse, kar je mogoče, da bi zagotovili nivo proizvodnje in izobilje blaga za široko potrošnjo, tako da bi ljudstvo lahko imelo koristi od komunistične družbe. V letu 1980 bo za kritje vseh potreb države potrebnih 18 do 19 milijard pudov žita, 30 do 32 milijonov ton mesa, 170 do 180 milijonov ton ržike, 12 milijonov ton sladkorja. »Deseti tisočletni nivo je glavna naloga partije in ljudstva v razvoju kmetijstva,« je rekel Hruščov. »To bo konkretna uresničitev programa naše partije.«

Prvi sekretar CK KP SZ je zlasti poudaril, da je intenzifikacija osnovno vprašanje kmetijskega razvoja in da je veliko bolj koristno zdaj usmeriti sredstva v razvoj kmetijske industrije in v proizvodnjo mineralnih gnojil, zboljšanje strukture svetovnih površin ter razširjanje irigacijskih sistemov, ki lahko omogočijo večji pridelek žita. Hruščov je dodal, da je materialna zainteresiranost eden največjih stimulansov za povečanje pridelka. »Za boljše delo in za večjo produktivnost dela morajo kmetijski delavci dobiti več,« je poudaril Hruščov.

V svojem referatu je Hruščov dejal, da se bo v prihodnjih letih precej povečala proizvodnja obrobe in obutve in sploh blaga za široko potrošnjo, pri čemer naj sintetični material in drugi proizvodi kmetijske industrije odigrajo največjo vlogo. Hkrati je apeliral, naj se povečata kakovost blaga za široko potrošnjo, rekoč, da ni mogoče še naprej trpeti tega, da so sovjetske tkanine, obutve in drugo blago za široko potrošnjo pogosto videti slabši od tujega blaga. Hruščov je dejal, da bo povečanje proizvodnje kmetijske industrije omogočilo, da se bo precej pocenilo blago za široko potrošnjo.

Na koncu je Hruščov dejal, da nadaljnji razvoj proizvodnje opreme za kmetijsko industrijo narekuje kmetijsko sodelovanje v tej proizvodnji z drugimi socialističnimi državami. Dodal je, da bi lahko dobave te opreme iz socialističnih držav v Sovjetsko zvezo dosegle v prihodnjih sedmih letih vrednost okrog milijardo rubljev. Zavzel se je tudi za razširitev poslovnih stikov z zahodnimi državami, rekoč, da je Sovjetska zveza pripravljena nabaviti pri družbah na Zahodu celotne opreme in druga podjetja.

Razen članov CK KP SZ in kandidatov za člane CK se udeležijo plenarna tudi okrog šest tisoč delegatov, od voditeljev republik, pokrajinskih in oblastnih partijskih organizacij do uglednih znanstvenikov in naprednih delavcev, direktorji sovjetrov in predsedniki kolhozov, kakor tudi najbolj znani kmetijski strokovnjaki države.

»Deveti krogi so že tedaj prodvajali v nekoliko skrajšani verzi, za reprizo te dni in za predvajanje po vsej Zahodni Nemčiji pa so ga precej skrajšali. Kakor so izjavili jugoslovanski izvozniki filmov, ima tuji partner proste roke, kar zadeva morebit-

no cenzuro v njegovi državi. A tudi v tem primeru mora v cenzuriranje privoliti producent.

Film »Deveti krogi« pa je postal žrtev samovoljne cenzure. Najbolj obsodbe vredno je, da so krajšali prav tiste dele filma, v katerih je poudarjen antikomunistični značaj dela. Zvedeli smo, da so štirje nemški cenzorji posebno aginile, kadar gre za filme s protikomunistično ostitjo. »Dnevnik Ane Franke« Georga Stevensona so skrajšali za 30 minut, film »Kapov« G. Pontecorva za 22 minut, tako kot tudi »Deveti krogi«. Sovjetski rekord pa je dosegel film »Taksi za Tobruke«, v katerem nastopa Charles Aznavour in ki so ga skrajšali kar za 48 minut.

(iz Ekspres Politike)

Bolivija

tisk pa poudarja trdno odločenost vlade predsednika Pazza Estenssora, da napravi konec tem nezakonitim početjem Lechinove milice in uvede red v vsej državi. Kakor poudarja lokalni tisk, podpirajo pri tem vlado vsi sloji ljudstva.

Proč tem so na Lechinovo pobudo napadli tudi bolivijski skupni strokovnjaki, ki je pripeljal v te kraje, da bi pripravila vse potrebno za graditev novih šol. Z bolivijskimi strokovnjaki vred so Lechinovi sindikalisti zajezi tudi štiri Američane iz ekipe za tehnično pomoč Boliviji.

Vrenje v Boliviji je posledica prekleta v politiki Juana Lechina, glavnega voditelja polovjaškega sindikalnega gibanja rudarjev. Rudarski sindikat je bil pred desetletji eden glavnih sprožilcev revolucionarnega gibanja v Boliviji, ko so pod vodstvom Paza Estenssora vrgli fevdalni režim in nacionalizirali rudnike. Rudarji so v celoti podpirali predsednika Estenssora ves čas njegove desetletne oblasti, dolder ni Lechin organiziral svoje rudarske milice, katere samovoljno početje je pogostoma segalo čez vsako zakonito mero. Položaj v odnosih se je zlasti zaostрил v zadnjem času, pred začetenjem kampanje za predsedniške volitve, ki bodo čez 7 mesecev.

Politični opazovalci so pričeli, da bo na ta volitvah zadržano zmagan voditelj revolucionarne stranke in sedanjega predsednika Paza Estenssora. Menijo, da je Lechin zato začel veliko akcijo, hoteč povzročiti nerode in razcepitve v državi, da bi se tako dokopal do predsedniškega položaja.

Sprito svojega vpliva med rudarji kot tudi popolne avtoritete v rudarski milici je Lechin trenutno postal zastavonoša vseh ekstremnih krogov kot tudi precejšnjega dela razsane oligarhije, ki vidi v razcepitvi revolucionarnega gibanja možnost za vrnitev na oblast.

Na političnem torišču so razbijaške Lechinove poskuse že onemogočili s sinocno preosnovno vizijo predsednika Estenssora. Lechin, ki mu je bilo tako onemogočeno politično manevriranje, se je zbral zatekel k taktiki notranjih nemirov, ki pa jo obsoja večina prebivalstva in vsi vodilni bolivijski listi.

Zadržanost

so datum obiska določili na zahtovo Pekinga. Nastaja vprašanje, da Zdržena arabska republika ne želi imeti vezanih rok glede na Pekin, še tem manj, ker prevladuje v nekaterih bistvenih vprašanjih nesoglasje (negativna stališča kitajske vlade do moskovskega sporazuma, nadalje do politične neangaziranosti držav, zlasti pa v sporu z Indijo).

»Al Ahram« pa danes v uvodniku pozdravlja predlog

Ekonomisti

za prometnega davka na cene, izvoz in pogoje gospodarskega razvoja, ki so se razvijali v praksi dve glavni slabosti. Nekateri komunalne skupnosti so sprejeli pravilnike, katerih določbe neposredno nasprotujejo zakonskim predpisom, v tem ko so pravilniki večine skupnosti formalno usklajeni s predpisi, v bistvu pa onemogočajo posamezne

razvoj gospodarskega razvoja in produktivnosti dela. Potrdilo je ugotovitev, da je prav sprememba gospodarskega sistema, ki je bila uvedena leta 1961, po njegovi utrditvi že lani in zlasti letos pripomogla k znatnemu oživitju dinamike proizvodnje. Ta se bo nadaljevala tudi prihodnje leto, zlasti sprico sprostitev po novem družbenem planu. Mnoga vprašanja sistema, s katerimi se srečujejo v praksi, so udeleženci odprli in razpravljali ter jih bo treba še proučevati, da se sistem nadalje izpopolni. Na posvetovalni so izvolili posebno komisijo, ki bo formirala sklope v smislu predlogov udeležencev razprave.

Sestanka Ču-Nehru ne bo

NEW DELHI, 9. dec. (Reuter). Indijska vlada za zdaj izključuje možnost sestanka med predsednikom vlade med predsednikom vlade Nehrujem ter kitajskim premierom Ču En Lajem, na katerih bi razpravljala o indijsko-kitajskem obsejnim sporu.

Udeležencem pohoda XIV. divizije na Štajersko

LJUBLJANA, 9. dec. Prihodnje leto bo minilo 20 let od pohoda XIV. divizije na Štajersko. Odbor za prošla tega jubileja pripravila osrednjo proslavo v Ljubljani 4. januarja 1964. Leto je otvoritvijo razstave XIV. divizije in z umetniško akademijo na Gospodarskem razstavišču. Dne 5. januarja 1964 pa bo partizansko srečanje v Beli krajini, odkoder je XIV. divizija začela svoj slavni pohod.

Te proslave se bodo udeležili vsi preživeli borci po hoda XIV. divizije na Štajersko, ki so pomagali diviziji pri pohodu preko njihovega ozemlja.

Pripravljalni odbor zbira imena udeležencev pohoda, da bi lahko vsem pravočasno poslal vabila. Zato prosijo vse udeležence pohoda XIV. divizije na Štajersko, ki so krenili 6. januarja 1944 iz Bele krajine, da pošljejo svoj točen naslov z navedbo enote, v kateri so se nahajali ob pohodu, in čas, ki se ga je prebil v diviziji. Omenjene podatke je treba poslati predsedstvu Zveze združenj borcev NOV Slovenije v Ljubljani, Beethovnova 10.

Pravilniki o zdravstveni zaščiti naj utrdijo tudi pravice zavarovancev

Zasedanje skupščine jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja

BEOGRAD, 9. dec. (Tanjug). Na petem zasedanju skupščine jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja, ki je bilo danes v Beogradu, so pozitivno ocenili prizadevanje, da bi s pravilniki komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja o načinu uveljavljanja zdravstvene zaštite zagotovili čim učinkovitejšo zaščito občanov.

Na zasedanju skupščine so razen o teh pravilnikih razpravljali tudi o problemih sklopa pogodb za zdravstvene storitve med socialnim zavarovanjem in zdravstvenimi ustanovami in o poročilu o delu za sestavljanje načrtov o potrebah zavarovanja za prihodnje leto.

Udeleženci zasedanja so poudarili, da so v nekaterih pravilnikih natančno določene dolžnosti in obveznosti zdravstvenih ustanov, zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev, kakor tudi pravice zavarovancev do zdravstvene zaštite, vendar pa se kaže, da v praksi dve glavni slabosti. Nekateri komunalne skupnosti so sprejeli pravilnike, katerih določbe neposredno nasprotujejo zakonskim predpisom, v tem ko so pravilniki večine skupnosti formalno usklajeni s predpisi, v bistvu pa onemogočajo posamezne

pravice zavarovancev. V nekaterih primerih je s pravilniki tega postavljen prosta izbira zdravnikov in zdravstvenih ustanov in zavarovanci so navezani izključno na zdravstveno postajo podjetja, ali pa se mora bolnik skraj na vsakega specialista obrniti s posredovanjem zdravnika splošne prakse. V mnogih pravilnikih ni urejeno vprašanje zdravstvene zaštite družinskih članov sezonskih delavcev, ki imajo zavarovanje v krajih, kjer delajo.

Na zasedanju so poudarili, da bi bilo treba v komunalnih skupnostih čimprej organizirati razprave za zavarovance o enoletnem učinku pravilnikov in reviziji tistih, ki zavarovancem kakorkoli krajo njihove pravice.

Na skupščini so nadalje ugotovili, da je letos naraslo število zdravstvenih ustanov in zavodov za socialno zavarovanje, ki so sklučili najti novo vsebino sklopa pogodb o zdravstvenih storitvah.

V razpravo je posegel tudi zvezni sekretar za zdravstvo Moma Marković, ki je poudaril, da je število zdravstvenih ustanov, ki uveljavljajo nove oblike sklopa pogodb za zdravstvene storitve, utegnile postati slabšati odnose, na katerih slone zdaj njihova finančna predvidevanja. Po njegovem mnenju je treba jasno opozoriti na to, da je sklopi pogodb o bolnišnem dnevu kot oblika nesprejemljiva, ker omogoča zdravstvenim ustanovam dohodke, ki niso rezultat gospodarskega poslovanja in sodobne zdravniške pomoči.

Na zasedanju so poslušali tudi poročilo o planu potreb socialnega zavarovanja za prihodnje leto. Skupni izdatki naj bi znašali za vse oblike socialnega zavarovanja prihodnje leto nad 547 milijard.

Na zasedanju so poudarili, da bi bilo treba v komunalnih skupnostih čimprej organizirati razprave za zavarovance o enoletnem učinku pravilnikov in reviziji tistih, ki zavarovancem kakorkoli krajo njihove pravice.

Na skupščini so nadalje ugotovili, da je letos naraslo število zdravstvenih ustanov in zavodov za socialno zavarovanje, ki so sklučili najti novo vsebino sklopa pogodb o zdravstvenih storitvah.

V razpravo je posegel tudi zvezni sekretar za zdravstvo Moma Marković, ki je poudaril, da je število zdravstvenih ustanov, ki uveljavljajo nove oblike sklopa pogodb za zdravstvene storitve, utegnile postati slabšati odnose, na katerih slone zdaj njihova finančna predvidevanja. Po njegovem mnenju je treba jasno opozoriti na to, da je sklopi pogodb o bolnišnem dnevu kot oblika nesprejemljiva, ker omogoča zdravstvenim ustanovam dohodke, ki niso rezultat gospodarskega poslovanja in sodobne zdravniške pomoči.

Na zasedanju so poslušali tudi poročilo o planu potreb socialnega zavarovanja za prihodnje leto. Skupni izdatki naj bi znašali za vse oblike socialnega zavarovanja prihodnje leto nad 547 milijard.

Na zasedanju so poudarili, da bi bilo treba v komunalnih skupnostih čimprej organizirati razprave za zavarovance o enoletnem učinku pravilnikov in reviziji tistih, ki zavarovancem kakorkoli krajo njihove pravice.

Na skupščini so nadalje ugotovili, da je letos naraslo število zdravstvenih ustanov in zavodov za socialno zavarovanje, ki so sklučili najti novo vsebino sklopa pogodb o zdravstvenih storitvah.

82 mrtvih ob letalski katastrofi

ELKON (Maryland), 9. dec. Sinoči je v bližini mesta Elkon, v ameriški državi Maryland, eksplodiralo v zraku veliko štirimotorno reaktivno letalo Boeing-707. Letalo, v katerem je bilo 82 potnikov in članov posadke, se je v plamenu zrušilo na zemljo. Nesreče ni preživel nihče. Letalo Boeing-707 družbe Pan American je letelo na liniji Portoriko-Philadelphia.

Po prvih poročilih policije države Maryland se je reaktivni velikani nekaj pred nesrečo s težavo prebijal skozi veliko neurje. Sotdajo, da je eksplozija letala povzročila strelo. Ostanke letalskega Boeinga-707 so v plamenu padli na noko poplavljenno polje okoli 3 km od Elkona.

Letalo je eksplodiralo v zraku, je izjavil predstavnik marylandске policije.

Helen Warner, ki stanuje v bližini kraja, kjer se je letalo zrušilo, je izjavila, da je bila eksplozija oglušujoča. »Po nenavadno močnem blebsu, se je zaslislala strahovita eksplozija. Pomislila sem, da je eksplodirala atomska bomba.«

Mladi Jerry Greenwald, ki je videl nesrečo, je prav tako izjavil, da je prvi hip pomislil na eksplozijo bombe. »Na nebu sem zagledal močan blisk, obise letala in nekaj trenutkov kasneje, kako se je eno krilo ločilo od trupa in goreče padlo na zemljo,« pripoveduje Greenwald. »Za kratek čas so posamični začeli padati na zemljo tudi ostali deli letala. Videl sem celo, kako so padali ljudje. Bilo je grozno. Ko je trup letala treščil ob zemljo, je prišlo do druge eksplozije.«

Darilo tovarne

»Boris Kidrič« Titu MARIBOR, 9. dec. — Predstavnik Tovarne železniških vozil Maribor so večerj popoldne izročili predsedniku Titu v modrem vakuu med vožnjo iz Ljubljane do Pulja maketo salona »Boka« za modri valj v razmerju 1:10. Ta salon so izdelali v tovarni Boris Kidrič v Mariboru.

Galvao v New Yorku

NEW YORK, 9. dec. (Reuter). Eden voditeljev portugalske opozicije kapetan Galvao je ob današnjem prihodu v New York, izjavil, da ne bo govoril v Generalni skupščini OZN, pripravljeno pa je odgovorjati na vprašanja skrbniškega odbora, kateremu namerava razložiti

Vreme 9. XII. 1963

Prognosa

Nad Balkanom, srednje Evrope in Skandinavijo je področje visokega zračnega pritiska. Atlantska frontala protislova, katerega s njegovim vzhodnim obrušom na vzhod, v visini dosega nad naše kraje ob hvalnih severnih vetrovih hladne zračne mase.

NAPOVED: SLOVENIJA. Jutri bo jasno. Najnižje nočne temperature bodo med -4 in -10, na Goriškem in v Prekmurju med 10 in 15. V Primorju 0, navišje dnevne okoli 8, v Primorju 10 stopinj C. Zjutraj bo po kotlinah za megleno.

Zadnje vesti

Slavnostna seja OZN

NEW YORK, 9. dec. (Reuter). Na nocojšnji izredni slavnostni seji Generalne skupščine, posvečeni človekovim pravicam, je generalni sekretar U. T. T. izjavil, da zaščiti teh pravic mora OZN še nadalje posvečati pozornost, vodja sovjetske delegacije Fedorenko pa je dejal, da je spoštovanje človekovih pravic v svetu še vedno nezadovoljivo, kar zahteva nove napore OZN, ker je treba gledati tega še mnogo storiti, medtem ko je ameriški delegat Stevenson v podobni oceni izjavil, da je zagotovitev človekovih pravic v svetu veliko nedokončano delo OZN.

Goulart razveljavil koncesije tujcem

RIO DE JANEIRO, 9. dec. (Tanjug). Brazilski predsednik Goulart je ukazal razveljaviti dovoljenja za izkoriščanje narodnih rudnih bogastev vsem tistim zasebnim lastnikom in družbam, katerih dejavnost ni v skladu z brazilskimi zakoni in ki ta dovoljenja, »katera so dobili že pred 30 leti, spreminjajo v zariša spekulacij v službi mednarodnih trustov proti koristim« brazilskega ljudstva. S čimer je dopolnil nedavni odlok o odvzemu pravic do izkoriščanja najljubše zlate rude veliki ameriški družbi »Hannan«.

Predlog za svetovno trgovinsko ustanovo

KARACI, 9. dec. (AFP). Ob tukajšnjem nocojšnjem zaključku azijsko-afriške gospodarske konference so poslali poziv, naj bi ogromna sredstva, ki jih žrtvujejo za oboroževanje, prispevali za gospodarski in družbeni napredek držav v razvoju prek ZN, kateri so v zvezi s skrajšajo svetovno konferenco za trgovino in razvoj predlagali ustanovitev svetovne ustanove za trgovino.

Predstavniški dom odobril pomoč tujini

WASHINGTON, 9. dec. (AP). Predstavniški dom ameriškega Kongresa je nocoj s 195 proti 164 glasovom sprejel predlog zakona za pomoč tujini, ki ga mora sedaj dokončno odobriti še senat.

Arefova poslanica Naserju

BAGDAD, 9. dec. (Tanjug). Tukajšnji radio je objavil, da je iraški zunanji minister major Hamid moiner odstopal v Kairo, kjer bo med dvodnevnimi razgovori z voditeljem ZAR o položaju v arabskih deželah izročil osebo poslancu predsednika Arefa predsedniku Naserju.

Sodba atentatorjem na Nkrumaha

AKRA, 9. dec. (AP-Reuter). Ganski vrhovni sodišče razprava proti 94 večinoma nemško govorečim osebam, med njimi 16 v odsotnosti, obtoženih številnih terorističnih dejanj na področju Alto Adige.

Prvi rezultati volitev v Kongu

BRAZZAVILLE, 9. dec. (Reuter). Po nepopolnih rezultatih je na splošnih volitvah v Kongu (Brazzaville) 87% volivcev volilo kandidata začasne vlade, na referendumu pa se je po izidih iz 247 od skupno 400 središč za njen predlog nove ustave izjavilo 70% volivcev.